

In lingua directa

1

**cudesch principel
soluziuns
puter**

Lia Rumauntscha

4. a. *A sumbriva. Ad es ...* b. *Giainsa in quist'ustaria. Il restorant... .*
 c. *Giainsa aint. Dadourvart...* d. *Pigliainsa ün hamburger. / Giainsa in butia...*
8. ... *Las flettas paun, cun che sun quellas fattas?*
 ...*Il sandwichs, cun che sun quels fats?*
 ...*Il paunins garnieus, cun che sun quels fats?*
 ...*La pizza, cun che es quella fatta?*
10. *üna Coca Cola, ün Whisky, ün tè cun limun, ün vinars, ün café, ün süj d'orandschas, ün magöl vin, ün Fernet, ün 'ova minerela.*
12. *Üna biera, ma fraida, per plaschair.* *Üna Coca Cola, ma cun glatsch,...*
Ün 'ova minerela, ma cun limun,... *Üna biera, ma sainza alcohol,...*
Ün whisky, ma pür,... *Ün espresso, ma cun gramma,...*
Ün magöl vin alv, ma na memma fraid, ...
13. *duos bieras grandas e duos sandwichs cun chaschöl*
duos tè fraids cun limun ed ün glatsch
duos cafès cun gramma e duos stüertins
duos tè ed üna biera granda
16. *Lündeschdi ho lö a Schlarigna ün concert in baselgia.*
Mardi ho lö üna gita i'l Parc Naziunel.
Marculdi ho lö ün'excursiun botanica.
Gövgia ho lö üna visita mneda i'l chastè da Tarasp.
Venderdi ho lö ün'excursiun istorica.
Sanda ho que bgeras occurenzas.
18. *Vulains güst pajer? Lascha pajer a me.* *O! Grazcha fich.*
Que fo 22.50, per plaschair. *Eau nu d'he munaida. Eau la stögl der 50.-.*
Üngün problem. *Ch'Ella detta inavous sün 24.-.*
Grazcha fich. *Anzi.*
Magari cher cò. *Ma, a vo. Ad es stagiun ota.*
20. *eau vess gugent* *nus vulessans pajer*
quaunt cuosta que? / quaunt fo que? *eau vögl garder*
que'm dischplescha / a'm dischplescha *per plaschair*
que vo
21. a. *Allegra, che vess El gugent?* *Eau vess gugent ün café....., per plaschair.*
 b. ... *Quaunt fo que? / Quaunt cuosta que?*
 c. ... *Na, a'm dischplescha.*
22. *Eau vess gugent üna biera, ma üna sainza alcohol, per plaschair.*
E na memma fraida, scha que vo.
Eau vuless eir manger qualchosa. Che do que da bun?
Eau vess gugent ün paunin garnieu. Cun che sun quels garnieus?
Que es bun, ün cun dschambun cot e cucumbers.
Schi, precis.

*Grazcha fich. Pudess eau pajer dalum?
Na, que am dischplescha. Ma que es in uorden uschè.*

24. 1. → B / 2. → D / 3. → A / 4. → C / 5. → F / 6. → D

25. I. Hoz es chod. – Daniela e Carl vaun in ustaria. – A nu vaun aint, a staun dadourvart. – Carl vuless baiver üna biera pitschna e manger ün sandwich cun chaschöl. – Daniela piglia eir ün sandwich e baiva lotiers ün süj d'orandschas cun ün pô glatsch.

II. Las Grischunas e'ls Grischuns vaun gugent a l'ustaria. – A faun ün jass u üna tschinquina. A staun gugent in cumpagnia. – A baivan caffè u tè, u ova minerela u biera u vin. – A discutan minchataunt eir ün affer u davart ün problem. Quels chi haun prescha mangian a mezdi be ün plat, per exaimpel: *spaghets, üna salata, üna pizza u ün plat da verdüra*. – Quels chi haun temp / haun fam piglian ün menü inter.

III. a. *pitschen*, b. *bunmarcho / favuraivel*,
c. *chod* d. *dutsch*
e. *sainza alcohol*

Lecziun 3

1. a. d'ün let / b. quieta / c. 45 / d. ? ho duos valischs

3. 31 <i>trentün</i>	42 <i>quarauntaduos</i>	53 <i>tschinquauntatrais</i>
64 <i>sesauntaquatter</i>	75 <i>settauntatschinch</i>	86 <i>ochauntases</i>
97 <i>nonauntaset</i>	48 <i>quarauntoch</i>	57 <i>tschinquauntaset</i>
65 <i>sesauntatschinch</i>	91 <i>nonauntün</i>	43 <i>quarauntatrais</i>

8. Cruschina

- da las ses e trenta a las nouv e trenta	- da las ses e mez a las nouv e mez
- da las set a las nouv e trenta	- da las set a las nouv e mez
- da las set e trenta a las desch	- da las set e mez a las desch

Gianter

- da las dudesch a las tredesch e trenta	- da las dudesch a l'üna e mez
- da las ündesch e trenta a las quattordesch	- da las ündesch e mez a las duos
- da las dudesch e quindesch a las tredesch e quarauntatschinch	
- da las dudesch ed ün quart ad ün quart da las duos	

Tschaina

- da las dischdoch a las dischnouv e trenta	- da las ses a las set e mez
- da las dischdoch e trenta a las vainch	- da las ses e mez a las och
- da da las dischset a las vainch e trenta	- da las set a las och e mez

9. a. *Es que pussibel d'am sdasder las ses?* b. *Pudessi avair mezza pensiun?*
c. *Possi lascher üna communicaziun...?* d. *Es que pussibel dad avair pensiun plaina?*
e. *Possi piglier mieu giat...?* f. *Pudessi avair aunch 'ün süjaintamauns?*
g. *Possi pajer cun ün schec?* h. *Possi pajer cun euros?*

10. *Schi, eau d'he l'auto be cò davaunt. Bun.*
Nu duni disturbi? Na, na. Per ünguotta. La piazza es libra.
Ma sch'El voul, po'L eir metter l'auto in garascha.
Na, per intaunt, na. Scha las piazzas cò dadour sun libras, nu müdi.

Vo bain.

Il lift. *Inua es il lift?*

Ch'El *guarda*. Be güst cò, *a schmestra*.

Bain. *A bun ans vair*.

A bun ans vair.

12. 1. *s'inclegia* 2. *stupend* 3. *üngün problem* 4. *bain*
 13. a. *bain* b. *stupend* c. *üngün problem* d. *s'inclegia*

14. *Allegra, eau sun XY e d'he reservo üna chambra. Schi, precis.*
Es quista chambra quieta? Stupend, que es fich bun.
Schi, que fatschi gugent güst uossa. Cura do que culazchun?
Es que pussibel da culazchuner in chambra?
Ch'El s-chüsa, inua es l'ascensur / il lift? Grazcha fich ed a bainbod.

15. a. fos b. güst c. güst d. fos

17. ??

Eau vess gugent *üna chambra* dals

... *Schi, nus vains auncha chambras libras.*

... *Quaunt fo que per trais nots?*

... *cumprais la culazchun.*

80 francs cumprais la culazchun, ...

E *Sieu nom, per plaschair?*

Vogt? Cun V?

Schi, eau custabgesch: V O G T.

20. a. Cletto Pianto b. Cletto Pianto e J. Planta c. C. Pianto d. G. Gilli
 e. na

22. Sar Bivetti vo *in* ün hotel. – El ho reservo *üna chambra per* quatter dis. – Que es *üna chambra d'ün let cun bagn*. – La *chambra* es quieta, perche ch'ella nu *guarda* vers la via. – Ella *guarda vers* l'üert. – Sar Bivetti dumanda *a las* quauntas cha que detta *cruschina* e scha las *plazzas da* parker sajan *reservedas*.

II.

Locarno, ils...

Eau confirm mieu telefon e reserv *üna chambra* *dobla cun bagn* dals 4 october als 19 october. La *prüm eivna cun mezza pensiu*n.

Amiaivelmaing...

Lecziun 4

1. a. *tuot* b. *il prüm auto chi vo vi Vulpera*
 c. *fich bella* d. *a la staziun da Scuol*
 e. *ün'ura e mez* f. *il chastè*
 g. *il zievamezdi a las trais*
 h. *Perche ch'ella nun ho üngün auto / üngüna patenta. / Perche ch'ella es ida in vacanzas sainz'auto.*
7. a. *Nus essans in Engiadin'Ota e stains cò auncha duos eivnas.*
 b. *Hoz nu d'heja üngüna vögliä dad ir a chaminer, ma damaun giainsa sü Muottas Muragl.*
 c. *Quist hotel am plescha: stainsa auncha duos nots.*
 d. *Franco e Martina sun in muntagna e tuornan pür in sanda.*

- e. Els haun üna chesa da vacanzas a Zuoz e *staun* lo uschè lönch scu pussibel.
 f. Nus stains bain... . *Turnainsa* eir in settember.
8. Sar Bernard e sieus *amihs engiadinais* sun *davaunt* ün kiosc.
 Eau vögl *üna charta dal Parc Naziunel*.
 Pür *la cumpra*. Que interessa *eir a me*. Eau *vuless ün cudesch da Toni Hiebeler* sur da *l'Engiadina Bassa*. Chi so *scha l'haun*.
 Eau nu craj *cha tü il clappast cò*. Ma *dumanda üna vouta*.
 Eau *stögl piglier eir ün pêr cartulinas*.
 Guarda. *Cò las poust* garder.
 Quista da S-charl *es üna bella*.
 Eau *la pigl*.
 E quistas *cò culla bella piazza da Bügl grand? At pleschane?*
 Schi. *A sun bellas*. Ma uossa *nu las cumpri*. Eau *nu d'he vöglia* da scriver.
9. a. El guarda la charta da l'Engiadin'Ota e *la cumpra*.
 b. Quist es ün bun cudesch davart il Grischun. *Il* vuol El piglier cun se?
 c. Giò lo a schnestra es la baselgia. *La* vezzast?
 d. Süsom la piazza es il muossavia per Schlarigna. Eau *il vez*. Grazcha.
 e. Las cartulinas in culur nu sun bellas. Nus nu *las vulains* cumprer.
 f. Guarda quists prospects. Eau *ils pigl* cun me.
11. Quista saira pudainsa ir insembel a tschaina aint a Puntraschigna. Eau tuorn vers las tschinch. Scha tü hest fam, vo in chadafö. Il paun es aint illa s-chantschia a dretta. Aint illa fras-chera ho que painch e chaschöl, övs e tomatas.
12. Que ho: övs, funschs, ton, salata, chaschöl, mozzarella, cucumers, tomatas, lat, süj d'orandschas, vin alv ed oter.
14. a. *furnarias*, b. *offers da vstieus e da sport*, c. *butias pü pitschnas*, d. *bgers hotels e restorants*, e. *Düraunt la stagiun morta sun serros bod tuot ils hotels e restorants*.
- 16.I süsom ⇔ *giosom* da que sü ⇔ *da que giò*
 insü ⇔ *ingìò* aviert ⇔ *serro*
 a schnestra ⇔ *a dretta* da sted ⇔ *d'inviern*
 ingiò ⇔ *insü* stagiun ota ⇔ *stagiun bassa*
 indigen ⇔ *ester* grand ⇔ *pitschen*
 a pè ⇔ *cun l'auto / cul velo* giosom ⇔ *süsom*
- II. a. Per river *tal* chastè da Trarasp pudais *ir a pè* tuot il töch u piglier *l'auto da posta fin* Vulpera. La spassageda *da* Vulpera *a/sü* Tarasp es *fich bella*.
 b. Sar Carl es *aint* il kiosc. El vuol *cumprer* üna charta dal Parc Naziunel. El *la* guarda e *la* cumpra.
 c. Apotecas do que be *in* centers pü *grands*. Stamos as survain *al* kiosc. *Düraunt* la stagiun morta sun *serros* bod tuot ils hotels.
 d. Scha tü hest fam, vo *our'in* chadafö. – *Illa* fras-chera ho que övs e *lat / tomatas / ton...*, painch e *chaschöl*. – *Illa* s-chantschia a dretta *sper la* fras-chera chattast il paun.

Lecziun 5

1. a. ün pullover / b. chotschas da frustagn / c. verd s-chür / d. nairas / e. üna chamischa

8. f / g / g / g / g

9. a..., *perche cha ...* b. fin d. ..., *perche ch'...*

13. a. ... A sun *memma lungias*. Nus *laschains giò l'ur / las fains gnir pü lungias*.
b. Nus la *laschains our*. Nus la *scurznins / fains gnir pü cuorta*.

15. Stu'L avoir auncha qualchosa? Schi, eau *vess gugent guardo quellas chamischas*.
Ch'El guarda. Quista *am plescha*. Quaut *cuost'la?*
Quista vain 80.- francs. Magari *chera*.
D'accord. Ma buna marca. Launa püra. Ed alura, *l'ultima moda*.

17. 1. S'inclegia. 2. Ch'El taidla. / Ch'Ella s-chüsa.
3. D'accord. / Vo bain. / Bain, schi. 4. Be ün mumaint.
5. Bain. 6. Ch'El guarda. / Ed alura.

18. a. ... *S'inclegia*. ...
b. *Be ün mumaint*. ...
c. *Ch'El s-chüsa*, am pudess *S'inclegia*. Giosom...
d. *D'accord. / Vo bain*. ...
e. *Vo bain*. Fin ...
f. *Bain, schi*. ..., *ed alura da launa...*

20.

	artichel	culur	materiel	grandezza	predsch
nr. 1 / B	giacca	blov e cotschen	launa	52	80.-
nr. 2 / J	tschop	grisch verdaint		48	80.-
nr. 3 / A	vstieu da spusa	alv		44	480.-
nr. 4 / E	stivels	brün		38	
nr. 5 / H	s-charpas da duonna	cotschen		39	
nr. 6 / I	tas-cha	grisch s-chüra	chüram		
nr. 7 / C	giacca da vent	blov		52/54	100.-
nr. 8 / D	vstieu da skis	mellan, verd, blov		52	favuraivel
nr. 9 / F	giacca	brün	goretex	52	150.-

21. I. s-chür ⇔ *cler* cher ⇔ *bunmarcho*
lung ⇔ *cuort* stret ⇔ *larg*
sportiv ⇔ *na sportiv (pachific / pultrun)* grand ⇔ *pitschen*

II. a. At *pleschan quellas chotschas alvas?*
b. *Quel pullover verd nun am plescha?*
c. Nuot, at *plescha quella chamischa cotschna?*
d. ..., *La pleschan quels stivels nairs?*
e. A me am *pleschan quellas s-charpas grischas.*

III.a. Eau vuless garder la giacca *da* glin chi'd es *illa* vaidrina.

- b. Quistas s-charpas sun bellas, ma *tenor* me nu's sto que bain *aint in quellas*.
 c. Quist tschop es ün pô stret *sur* las spedlas. d. Il numer 50 am pera ün pô grand *per El*.
 e. La culur sgiaglieda *da* quista schocha... f. Quist tun verd *da* tieu tschop... .
 g. ... sun memma largias *tar* la taglia. h. Cura possi passer *per* las chotschas?

Lecziun 6

1. güst: d, e, h, i fos: a, b, f, g, ?: c
3. a. ... Ma eau *sun sto* a Turich ...
 b. ... bap *es passo* tar nus. Nus *essans stos*...
 c. ... m'ho *telefono* Martina e nus *essans stedas* a suter. Que *es steda* üna bella saira. Nus *vains giodieu* ün mez muond.
 d. ... Ma eau *sun sto* tuotta saira Forsa nu *d'he udieu* il telefon. Eau *d'he guardo* televisium.
5. a. Est *steda* in viedi pervi dad affers?
 Flot. Ed inua est *steda*?
 Na, na. *Eau sun steda* in vancanzas.
Eau d'he fat ün cuors da rampcher illas Dolomitas. *Que es steda* ün'esperienza unica.
- b. Est *sto* in viedi ...
 ... Ed inua est *sto*?
 Na, na. *Eau sun sto* in vancanzas.
Eau sun ieu a fer gitas cul velo al Lej da Constanza. *Que sun stedas* vancanzas da bellezza.
- c. *Essas stos* in viedi...
 ... Ed inua *essas stos*?
 ... Nus *essans stos* ...
Nus essans stos a chaminer a Creta. *Que es üna* cuntredgia impreschiunanta.
- d. *Essas stedas* in viedi...
 ... Ed inua *essas stedas*?
 ... Nus *essans stedas*...
Nus vains passanto üna fin d'eivna al Lej
Que es mincha vouta ün plaschair.
- e. *Essas stos* in viedi...
 ... Ed inua *essas stos*?
 ... Nus *essans stos* ...
Nus essans ieus in muntagna in Grischun.
D'utuon es que üna clarited fantastica.
8. a. Cu t'ho plaschieu la cited da Roma?
 c. Cu t'*haun* plaschieu las Islas Eolicas?
 b. Cu t'*haun* plaschieu ils stedis Unieus?
 ...
9. Dictat:
 È'l *sto* cher il viedi? *Hest gieu* da spender bger?
 Ma na, na. L'affer *ho pajo* il viedi e mezza *pensiun aint ils hotels*. Eau nu *d'he spais* bod ünguotta.
 Alura *hest* propi *gieu* bella vita.
 Ma schi schi. Eau *d'he giodieu* ün muond.
Essas stos in buns hotels.
 Buns hotels, *buns restaurants*, *buna* cumpagnia. *Cuntredgias da bellezza*. Nus *vains vivieu* scu ils raigs.
 Ma lura *est uossa adüседа* a fer bella vita.
10. a. Eau nu *d'he udieu* ünguotta. b. El *nun ho fat* (bod) ünguotta.
 c. ..., ma *ella nun ho mangio* ünguotta. d. ... Nus nu *vains preparo* ünguotta.

d. La granda part dal public *nun ho inclet ünguotta*.

11. Propi. / Oter cu! / Ma alura, / Bunischem.

12. Bunischem. / S-chüsa., Oter cu. / Ma alura,

13. güst: a, d, h

fos: b, c, e, f, g

14. **verbs cun esser:** es rivo, est darcho sto, sun steda, suni eir turneda, turnos essans, es gnida, suni lura ida,

verbs cun avair: hest udieu, hest tramiss, d'heja survgnieu, d'he dalum cumanzo, d'he già glivro, d'heja dalum pruvo, ho respus, hest fat, d'he fat, d'he lavuro, vains fat, ans vains chattos, vains gieu, vains, gieu, ho que già cumanzo, ho que dafatta navieu, d'he vis, d'he passanto, d'heja quinto

15. **a.** Seraina *es steda* sü già a las tschinch.

c. Per glivrer *ho'la scrit* ün bun artichel.

e. Mengia *s'ho allegreda* da

g. A *sun stos* in Australia...

i. Nus ans *vains chattos* be per cas... .

b. Ella *s'ho stramanteda* da stuvair scriver... .

d. Noss cuntschaints *sun ieus* al mer

f. Che *hest quinto* als chantunais... ?

h. A *s'ho decis* dad emigrer.

k. Mario *m'ho invido* da ster, *ho quinto* Anna.

16. **a.** Angelica e Marta *as preparan*... .

c. Inua *t'hest chatto* cun ... ?

e. Cura *as radunais* per ... ?

g. Clara *s'allegra* dad ir

i. Eau *am stögl* auncha annunzcher

l. ... Eau *m'he annunzcho / annunzcheda*

b. Eir Claudio e Men *s'haun preparos* insembel.

d. Nus ans *vains chattos*

f. Nus ans *vains radunos* sterzas.

h. Ella *s'ho decis* be avaunt

k. *T'hest tü già annunzcho?*

22. *lascha guarder / eau m'impais / flot cha / dimena / d'accord*

23. **a.** *Lascha guarder*, insè vessi da... .

c. ... *D'accord*, nus gnins gugent.

e. *Dimena* ans pudainsa

b. ... *Eau m'impais* cha basta, scha

d. *Flot cha eir els duos vegnan*.

24. **a.** *Bea discuorra cun Mario.*

Flurin discuorra cun Seraina.

Balser discuorra cun Ursina.

b. Vessast gust da... ? / Vulains ir a ...? / Hest vögliä da ...?

Gugent.

Perche nu ... ?

26.I. Fredi *ho* telefono a Marta ed *ho discurreiu* sü'l *respuondeder* telefonic. La mamma da Fredi *es gnida* settaunta. A la festa sun *stos tuot la parantella dad ella*: ils barbas, las tantas, ils cusdrins, las cusdrinas. Marta *es steda in vacanzas*. Ella *ho guadagno* ün premi da sieu *affer: ün viedi in Sicilia*. Ella *ho vis* las citeds importantas ed *ella es chameda* sü'l Etna. Pel viedi nun *ho* Marta *pajo ünguotta*.

II. - Taidla, eau at telefon, perche ch'eau d'he duos bigliets pel concert da la Ligia Grischa.

Hest temp damaun saira?

- Ma insè vessi da lavurer in venderdi. Cura cumainza il concert?

Eau vuless be il svoul per ir a Helsinki. Grazcha.

19. güst: a / b / e / f

fos: c / d

20. a. Cur cha 's es süsom il pass dal Gülgia, nu s'ho grand töch fin Silvaplauna.

b. ..., *as vezza* Ardez

d. A 's *stu* ir a guarder

f. ... che tren *as piglia* il meglder

h. Quaunt lönch *as drouva* per

k. A 's *fo* gugent

m. Que *as po* pür dir, cur cha 's *sdasda* la damaun.

c. In Surselva *as chatta*

e. Scha 's *voul* ir ... *as po* ir tres

g. Cur cha 's *passa* tres ... *as vezza* a dretta

i. ... üna saira *as guarda* gugent

l. Chi so, scha 's *dorma* bain sün

21. a. Que *nu's* po ir

c. Que *nu's* sto bain

e. Que *nu's* drouva bger temp

g. A *nu* s'ho adüna vögliä da

b. A *nu's* stu reserver

d. A *nu* s'ho trat sü. Nus *nu* pudains fer

f. D'inviern *nu's* po

23.I: Anna e Rita faun quint *da passanter ün per dis* a Londra. A vaun in *tren e vöglian eir turner cul tren*. A vöglian savair che cundiziuns *cha s'ho* ad ir cul tren e cun *che predscha* cha'd es *da fer quint* scha's *svoula* u scha's *cumbina* tren *ed aviun*. Anna *vuless gugent* ir cul tren. Per Rita es *il viedi cul tren* memma lung. Ma a *decidan tuottüna / listess dad* ir cul tren. A vöglian *ir tres* il tunnel *suot il mer* ed ir *da Bruxelles a Londra cul Eurostar*. Da Cuir a Paris *vaun ellas* da not. *Ellas partan* la saira *las 21.15* e la damaun *rivane* già *la bunura las 6:46* a Paris Est. Lo *müdan ellas* staziun. A piglian u *la metro* u *ün taxi*. Que *dependa* dal bagagl cha *portan cun* ellas. Ad *haun temp* avuonda per ir dad üna *staziun a l'otra*. Ellas nun *haun dabsögn* dad ün hotel. Ellas sun *tar cuntschaints*.

II. favuvraivel ⇔ *cher*

occupo ⇔ *liber*

aviert ⇔ *serro*

adüna ⇔ *mê*

plaun ⇔ *svelt*

privat ⇔ *public*

Lecziun 8

1. a. punctuel.

c. giò'n garascha e cumeda sieu velo.

e. La saira guardane televisiun, u cha vaun in ün restorant, u cha faun ün jass.

f. Chatrina es in sprauza.

b. sto a gianter.

d. Chatrina / sieu hom / Chatrina

11. a. Na, nus ans allegrains da fer

c. Na, ella nun as sainta bain.

e. Na, nus ans divertins.

g. Na, eau am saint bain, inua ch'eau sun.

b. Na, eau am tegn sdasdo / sdasdeda cun

d. Na, els s'impipan da tuot.

f. Na, eau am stögl s-chüser.

12. Exaimpels: → A do bgeras soluziuns per quist exercizi:

a. Cu passaintast (tü) la damaun? → Eau am sdasd tard, lavur in üert e leg giazetta.

b. Cu passainta El il di? → Eau stun sü bod, vegn a nuder e stun a sulagl.

c. Cu passantais vus il zievamezdi? → Nus ans mettains giò ün mumaint, tatlains musica e legiains la giazetta.

- d. Cu passainta Bernard la saira? → El vo a kino e zieva vo el a durmir.
 e. Cu passainta Felicia la saira? → Ella guarda televisiun e fo s-chagna.
 f. Cu passaintan ils iffauts la saira? → Els s'indrumainzan davaunt la televisiun.

13. a. Cun che predsch *as vess* da fer quint... . b. *A füss* pcho da nun ir a fer quista gita.
 c. ... *Vus viagessas* pü bain. d. Am *pudess* 'La purter ün magöl ova?
 e. Nus *vulessans* fer üna visita a f. *Vus füssas* nars da ster a chesa
 g. *Vulessast* guarder eir quista... . h. Cura *as vess* da trametter l'annunzcha ... ?
 i. Che *dschessast* tü da fer? k. *Vessast* vögliä da ster cò ... ?

14. Schi: M. voul discuorrer cun M. Na: la piazza es steda scritta oura sterzas.
 Na: Ella stuvess eir decider sves. Schi: Il champ l'interessa fich.
 Schi: Madlaina lavura eir i'l turissem. Na: Martina nu so, cu ch'ella reagiss.

15. Dictat

Ed il *zievamezdi*, che *fais*?

Scha'd es *bell'ora*, vegn *eau our in üert e leg*. Uossa *leg eau güst ün roman dad* Agatha Christie. *Quels romans am pleschan fich bain*. L'acziun *am clappa*. Eau nu sun bod na buna da *glivrer*.

E tar *quel roman cha tü legiast, sest già chi chi'd es il morder*?

Ma, na na. Cu *dessi savair? Que vain our pür l'ultim mumaint*. Eau d'he buonder.

Uschè *passaintast il zievamezdi*.

16. Craja'l ch'el dess s'annunzcher ... ? Craja'l ch'ella dess ster... ?
 Craja'l ch'ellas dessan cumprer ... ? Craja'l ch'els dessan s'informer ... ?
 Craja'l ch'eau dess ir per te ... ? Craja'l cha nus dessans pruver da ... ?
 Craja'l cha vus dessas spetter ... ?

18. a. Eau d'he lascho *mieu* paraplövgia b. ...Ella es ida a fer duos pass cun *sieu* chaun.
 c. ... da piglier cun te *tias* clevs. d. ... dumando a *noss* amihs ed a *nossas* amias, ...
 e. Ad haun lascho *lur* bagagl a la staziun. f. ... da *vos* auto ho memma poch ajer?
 g. Eau nu sun cuntainta cun *mia* decisiun.

19. Sar Gian e *sieu* figl Robert sun guidas da muntagna. *Lur* cliaints sun esters. Sar Gian fo gitas pü lungias cun *sias* cliaintas e cun *sieus* cliaints. Robert vo pü gugent a rampcher cun *sia* gliעד. *Lur* cliaints tuornan bod minch'an. Suvenz scrivane a *lur* guidas ad ingrazcher pels bels dis cha'd haun passanto in muntagna.

20. a. *Minchün* passainta *sias* vacanzas, inua cha que al plescha il pü bain.
 b. *Mincha* alpinista e *mincha* alpinist decida sves chi chi dess esser *sia* guida.
 c. Cò as po dedicher *minchün* e *minchüna* a *sieu* sport preferieu.
 d. *Minchüna* da las guidas ho *sia* gruppa d'alpinists.
 e. Sar Gian e *sieu* figl faun *minch*'an circa las listessas gitas.
 f. *Mincha* cuntredgia ho *si*'egna bellezza.

21. I.a. Eau gniss gugent *hoz zievamezdi at fer üna* visita.

Ma *sainz'oter*. Que *ans fo plaschair*. Pür *vè*.

- b. Stest a *gianter*?

Schi, *gugent*. Ma zieva *gianter stögli ir bain* svelt.

- c. A *füss* tuottüna *agreabel da ster* auncha *ün pô a baderler*.

A'm *dischplescha*. Ün'otra vouta stuni gugent pü lönch.

d. Ma di. Cu *passantais alura il di*?

Eau, *per mia part*, stun sü *tard e fatsch pachific*.

e. E tieu hom?

Quel *es tuot oter*. El *sto sü già las ses*.

II. a. Claudio es in chadafö *ch'el cuschina* la tschaina.

b. Martina es in üert *ch'ella legia* ün cudesch.

c. Robert es in staunza *ch'el taidla* musica.

d. Il non e la nona sun in stüva *cha guardan* televisium.

e. Chatrina es sün crapenda *ch'ella* fo uorden.

f. Ils mats sun dadour chesa *ch'els giouvan* ballapè.

III. a. Eau *vess* üna dumanda.

b. Nus *stuvessans* avair ün pèr infurmaziuns.

c. Cu *esa* ad ir cul tren?

d. Che *vessan* els gugent?

e. Cu *dessi* dir? ...

f. Il champ da turissem m'*interessess* fich.

g. Eau *pigliess* gugent üna purziun chaschöl.

Lecziun 9

1. a. salata da funschs / schoppa da giuotta, schoppa clera da verdüra schoppa da zücha, canödels a la tirolaisa, uzöl brasso, pizochels, chaschöl, specialited cun jogurt e frejas, tuorta da cuogls

b. el: salata da funschs,
schoppa clera da verdüra,
pizochels ed uzöl brasso,
tuorta da cuogls,

ella salata da funschs,

schoppa da zücha,

pizochels ed uzöl brasso,

chaschöl d'alp indigen e chaschöl bês-ch da la Br

c. Traminer d'Alsazia, ün Sasella ed ova minerela

d. La duonna ho glivro, perche ch'ella sentiva ch'ella vaiva fadia dad ir a cuorrer.

e. ??

5. a. Ch'Ella *ans maina* la carta ... !

b. Ch'El *am cussaglia* che charn ... !

c. Ch'Ella *ans detta* aunch'üna ... !

d. Ch'Ella *hegia* pazienzcha ... !

e. Ch'El *ans dia* che vin ... !

f. Ch'el *maina / porta* ün espresso!

g. Ch'El *ans detta* aunch'ün'infurmaziun.

7. a. Maluns cun buoglia da poms, *que es il menü chi vela per la sanda*.

b. Ardöffels our da l'ova, *que es il menü chi vela pel lündeschdi*.

c. Canödels a la tirolaisa, *que es il menü chi vela per la gövgia*.

d. Plain in pigna, *que es il menü chi vela pel marculdi*.

e. Ardöffels our da l'ova e forella brasseda, *que es il menü chi vela pel venderdi*.

9. a. E cu suni fats ils pizochels nairs? ...

E cun che pasta? ...

b. E cu suni fats ils canödels ... ? ...

E cun che paun?

c. E cun che è'l fat il risot? ...

E cun che sort da ris? ...

d. E cun che è'l fat il ris e versa? ...

E cun che sort da ris? ...

e. E cun che è'la fatta la tuorta da cuogls? ..

E cu vain ella cotta?

f. E cun che è'la fatta la tuorta da nuschs? ..

E cu vain ella cotta?

10. a. Pigl'La (ün) vin alv? Na, eau vess gugent (ün) süj da tomatas.
 b. Pigl'La gillina? Na, eau vess gugent pesch.
 c. Pigl'La (ün) filet da tschierv? Na, eau vess gugent (ün) rost da tschierv.
 d. Pigl'La (üna) forella a less? Na, eau vess gugent (üna) forella brasseda.
 e. Pigl'La puorvs gross? Na, eau vess guent arvaglia.
 f. Pigl'La charn a less? Na, eau vess gugent liangias fras-chas.
 g. Pigl'La (üna) salata verda? Na, eau vess gugent (üna) salata da rischmelnas.
 h. Pigl'La pulenta cun chaschöl? Na, eau vess gugent pulenta brasseda.
11. Plain in pigna: Üna tuorta d'ardöffels ...
 Crocants: Pasta da farina, painch, zücher ed övs ...
 Maluns: Ardöffels cots duos dis aunz. Metter suraint ...
 Capuns: Pasta da pizochels, masdeda cun quedrins ...
 Tatsch: Pasta da farina alva cun övs e lat, brasseda ...
15. La *giuotta* vain allamgeda la saira aunz. Metter *l'ova* e la *giuotta* in üna padella granda e lascher gnir a buogl. Laver *la verdüra* e la tagliar fin e la metter illa *padella*. Cur cha la schoppa buoglia, metter tiers la *charn* e lascher *couscher* var duos fin trais uras sülla flamma pitschna. Nu metter aint memma bger *sel*, cun que cha la charn es già insaleda. Ün plat schoppa da giuotta tenor quist *recept* dosta la fam ed es fich gustus. ...
16. **Dictat:**
Fümast eir tü üna cigaretta?
 Na, *grazcha fich*. Ma *tü, pür füma*. Eau d'he *glivro* da *fümer* avaunt *ün mez an*.
 Ma, *tü nu dist?* Be *uschè?*
 Ma na, na. Eau *sentiva ch' eau vaiva fadia* cun *ir a cuorrer*. Zieva *ch' eau* d'he *glivro*, *cuorri* darcho scu üna matta *giuvna*.
 Cu *hest fat a glivrer?*
 Ünguotta *speciel*. Eau d'he *glivro*. Que *es üna dumanda d'adüs*.
 E *vela que per dal bun?*
 Que *nu possi dir*. Eau *speresch*. A nun *es la prüma vouta ch' eau* d'he *glivro*.
 Bain. Alura *guardains, cu cha'd es la prosma vouta cha* giains a *manger insembl*.
17. a. Ho El chatto ün cudesch chi Al plescha? Schi. Ma ad es impustüt eir ün cha nus savains
 ...
 ...
18. a. Her in damaun *cun ir* a funschs ... b. *Cun cuorrer* sül tren ho Martina ...
 c. Margarita taidla radio *cun cuschiner*... d. Gurada cò, *cun ler* la carta ...
 e. *Cun paquetter* stögli avair ... f. *Cun stüdger* il program da l'eivna ...
19. güst: c, d fos: a, b,
21. Ils menüs *cha* sar Göri L'eivna *chi* vain haune previs specialiteds mexicaunas. Uossa rivan güst giasts *chi* cugnuoschan a Göri daspö ans. Els saun cha'ls trats *cha* sar Göri spordscha, sun trats da qualited. E saun eir cha'ls predschs *cha* dumandan, sun radschunaivels. Sar Göri e duonna Corina stiman a giasts *chi* tuornan adüna darcho. ...

- 22.I.a.** Buna saira. Ch'Ella taidla: Eau d'he *reservo* üna maisa *per* quatter persunas.
- b.** Eau poss *arcumander* nos menü cun *specialiteds* grischunas.
 - c.** Ch'Ella *guarda* cò la carta. Nus pruvains *d'ans* decider.
 - d.** Pervi dal menü, nischi? A *minchün sto* liber da cumbiner *che ch'el* vules.
 - e.** Pür ch'Els as piglian *temp per* tscherner.
 - f.** Üna schoppa da verdüra u üna schoppa da zücha, que'm *gustess*.
 - g.** Pel solit nu poust *piglier* schoppa, scha que do canödels.
 - h.** Cun che sort da funschs *è'la* fatta la salata?
- II.**
- a.** Ch'Ella nota üna purziun chaschöl d'alp indigen ed ün mez chaschöl bês-ch da la Bergaglia.
 - b.** Ils pizochels cun erva vessi gust d'insager.
 - c.** Guarda, ad haun cò qualchosa cha tü nu chattast mincha di.
 - d.** Eau d'he glivro da fümer avaunt ün mez an. Zieva ch'eau d'he glivro, cuorri darcho scu ün mat giuven.
- III.a.** Inua es il menü *chi* vela per venderdi?
- b.** Que es qualchosa *cha* nu survainst mincha di.
 - c.** Que sun chaschöls *cha's* survain dapertuot.
 - d.** Las infurmaziuns *cha'd* haun survgnieu, nu sun sufficiaintas.
 - e.** Il fax *cha* Duri ho cumpro, d'eira magari bunmarcho. ...
 - f.** Il disc culla musica dals Fränzlis, *chi'd* es cumparieu

Lecziun 10

- 1.a.** gitarra, cds
- b.** mengia: salata, liangias, trippa, ardöffels or da l'ova, ravitscha escha vin. Quirin: sosa da salata. Daniela: verdüra. Teo: champagner.
 - c.** vin Vuclina e vin spagnöl
 - d.** la collecziun da gös
 - e.** üna harassa cun ova minerela
 - f.** 15
- 4. a.** ... Ma zieva güdast tü a me a *fer uorden*. **b.** ... a *cumader il velo*.
- c.** ... a *piglier sü las chotschas*. **d.** ... a *paquetter nossas valischs*.
- e.** ... a *laver l'auto*. **f.** ... a *cuschiner*.
- 5. 1.** magöl pel vin, **2.** magöl per l'ova, **3.** servietta, **4.** furchetta, **5.** plat (plat da schoppa), **6.** curtè, **7.** sdun da schoppa, **8.** salarin, **9.** spuolvrin da paiver, **10.** buchel d'ova, **11.** sdun pel dessert, **12.** furchetta pel dessert, **13.** butiglia vin, **14.** tuaglia
- 9.**
- a.** Quista trippa *es fatta* bain. Cu *vain'la fatta* quista trippa?
 - b.** Quist plain in pigna *es fat* bain. Cu *vain el fat* ...?
 - c.** Quist risot *es fat* bain. Cu *vain el fat* ...?
 - d.** Quists pizochels nairs *sun fats* bain. Cu *vegnan els fats*... ?
 - e.** Quist tatsch *es fat* bain. Cu *vain el fat* ...?
 - f.** Quista schoppa da giuotta *es fatta* bain. Cu *vain'la fatta* ...?
 - g.** Quists biscuits *sun fats* bain. Cu *vegnan els fats* ...?

h. Quist rost da bês-ch *es fat* bain. Cu *vain el fat* ?

- 10. a.** ... *quist* glatsch. → *Bun. Fat* cun chüra. **b.** ... *quists* funschs. → *Buns. Fats* cun chüra.
c. ... *quista* verdüra. → *Buna. Fatta* ... **d.** ... *quist* dessert. → *Bun. Fat* cun chüra.
e. ... *quista* schoppa. → *Buna. Fatta* ... **f.** ... *quists* capuns. → *Buns. Fats* cun chüra.
g. ... *quist* rost. → *Bun. Fat* cun chüra. **h.** ... *quista* bistecca. → *Buna. Fatta* cun chüra.
i. ... *quistas* cotlettas. → *Bunas. Fattas* cun chüra.

- 11. 90:** *üna nonauntina* / *var nonaunta*
40: *üna quarauntina* / *var quaraunta*
50: *üna tschinqauntina* / *var tschinqaunta*
70: *üna settauntina* / *var settaunta*
100: *üna tschientina* / *var tschient*

12. Dictat:

Cu es il program da quista saira?

Cur cha tuots sun cò, schi pigliains il prüm scu aperitiv ün pô vin alv. Alura vain la tschaina. E zieva?

Zieva sutains ün pô. Ad es lö avuonda cò in chesa. E CDs vains bgeras.

E chi chi nu voul suter?

Chi chi nu voul suter, po giuver u baderler ün pô.

Giuver. A'm vain güst adimaint, eau d'he propi schmancho da piglier cun me mia collecziun da gös. Che fains, giains svelt a piglier?

13. schi: b, c

na: a, d

- 16. a.** *Vain mangeda* tuot quista verdüra? **f.** *Vain bavida* tuot quell'ova minerela?
b. *Vegnan mangedas* tuot quellas liangias? **g.** *Vegnan druvedas* tuot quistas CDs?
c. *Vegnan mangios* tuot quists ardöffels? **h.** *Vain baivieu* tuot quel Champagner?
d. *Vegnan bavidas* tuot quistas butiglias ... ? **i.** *Vain mangeda* tuot quella ravitscha escha?
e. *Vain bavida* tuot quella Coca Cola?

- 17. a.** ..., cu cha la charn *vain taglieda*. **b.** ..., cu cha la sosa da salata *vain fatta*.
c. ..., cu cha la punt nouva *vain construida*. **d.** ..., sch'a *vain fat la ruotta* per Bümaun.
e. ..., cur cha *vegnan tramiss*. **f.** ... davart l'Engiadina *vegnan vendieus* bain.
g. La festa da Silvester *vain organiseda* ... **e.** Ils invids *vegnan dissegnos e scrits* da Men.

20. I. Hoz es Silvester. Mengia e Teo *haun* organiso üna festa a chesa tar Mengia. Ad es bod las set e mez ed auncha nun *es rivo üngün*. Teo es il prüm, eir perque ch'el *voul güder a* Mengia *a metter* maisa. Mengia ho penso *da der ad el ün bel plat salata per laver*. La sosa faregia Quririn *cur ch'el vain*. El es ün grand *specialist* per sosas *da salata*. Zieva serva Mengia ardöffels *or da l'ova, ravitscha escha e liangias fümantedas, cudgins e trippa per chi chi voul*. Que es il menü *tradiziunel (da Silvester)* in Engiadina. Teo schmauncha adüna *la mited*. Ma quista vouta nun ho'l schmancho *ünguotta*. El ho piglio *cun se tuot e la ghitarra ho'l miss cun granda chüra aint in l'auto*. El ho piglio *cun se eir 10 butiglias Champagner*. Ma el ho lascho a chesa *sia intera collecziun da gös*. Mengia po *esser cuntainta*, perche ch'ella *ho schmancho da cumprer ova minerela*.

II. a. Quista publicaziun sur da l'Engiadina *es gnida vendida* bain. Mieu amih la *ho eir cumpreda*.

- b.** Quista sosa da salata *es fatta* schmaladiu bain. Eau sun sgür cha Quirin l'*ho fatta*.
- c.** Eau *d'he vis* ils plauns per la punt nouva in lain. Ella *es construida* in ün möd fich elegant. Sest, chi chi l'*ho progetteda*?
- d.** Chi *ho organiso* la festa da Silvester da quist an? Quist an *es* la festa *gnida organisada* da Mengia e da Teo. L'an passo l'*haun organisada* Mario e Miriam.
- e.** Ils prospects nouvs *sun rivos* her saira. Eau ils *d'he guardos*. A's preschaintan bain.
- f.** Men *ho disegno e scrit* quist an ils invids. El ils *ho disegnos* fich bain.

In lingua directa

1

**cudesch d'exercizis
soluziuns
puter**

Lia Rumauntscha

Taidla, *voust* baiver qualchosa?
 Ün magöl vin cotschen, gugent.

13. *ün* magöl vin cotschen, *ün* 'ova minerela, *ün* süj d'orandschas, *ün* aperitiv, *üna* biera, *üna* Rivella, *ün* magöl vin alv

14. Ella *es* Maria Winter. Ella *es* Svizra, da Winterthur, ma *sto* a Silvaplauna. Ella *discuorra* tudas-ch, frances, inglais e rumauntsch e *lavura* in ün büro d'indschegner.

El *ho nom* Markus Schmid. El *es* Tudas-ch. El *sto* ad Aarau, ma *vain* da Turich. El *discuorra* inglais e russ e *lavura* in *üna* scoula da linguas.

Ella *ho nom* Anna Hutter. Ella *es* Taliauna, da Mals e *sto* a Scuol. Ella *discuorra* tudas-ch tirolais, taliaun e rumauntsch. Ella *inclegia* eir *spagnöl*.

15. **a:** *ad*, **b:** *a*, **c:** *a*, **d:** *a*, **e:** *ad*, **f:** *ad*

16. **a:** *es*, *es*, **b:** *essans*, **c:** *sun*, *est*, **d:** *è* (*es* *Ella*), **e:** *essans*, **f:** *è* (*es* *El*)

17.	ster	fer	vulair
	eau <i>stun</i>	<i>fatsch</i>	<i>vögl</i>
	tü <i>stest</i>	<i>fest</i>	<i>voust</i>
	el <i>sto</i>	<i>fo</i>	<i>voul</i>

18. **a:** *stest*, **b:** *fo*, **c:** *voust*, **d:** *vo que*, **e:** *fest*, **f:** *vögl*, **g:** *sto* 'L / *sto* *El*, **h:** *voul* *Ella*

19. **a:** *cun*, *da*, **b:** *in*, *in*, **c:** *in*, *a*, **d:** *da*, *da*, *da*, **e:** *a*, *daspö*, *da*, **f:** *ad*, *a*

20. eau	tü	el/ella
<i>lavur</i>	<i>lavurast</i>	<i>lavura</i>
<i>chat</i>	<i>chattast</i>	<i>chatta</i>
<i>tscherch</i>	<i>tscherchast</i>	<i>tschercha</i>
<i>s-chüs</i>	<i>s-chüsast</i>	<i>s-chüsa</i>
<i>gratulesch</i>	<i>gratuleschast</i>	<i>gratulescha</i>
<i>discuor</i>	<i>discuorrast</i>	<i>discuorra</i>
<i>imprend</i>	<i>imprendast</i>	<i>imprenda</i>
<i>respuond</i>	<i>respuondast</i>	<i>respuonda</i>
<i>scriv</i>	<i>scirvast</i>	<i>scriva</i>

20. **a:** keine Endung, **b:** *-ast*, **c:** *-a*, **d:** Infix: *-esch-*, **e:** Wer sucht, der findet.

21. **a:** *Eau d'he nom* Andri Bisaz, *sun* da Schlarigna, ma *stun* a Puntraschigna *daspö* tschinch ans. *Eau* *discuor*...

b: *Eau d'he nom* Georg Müller, *sun* Tudas-ch, da Bonn, ma *stun* a Braunschweig. *Eau* *lavur* in *üna* banca e *vögl*...

c: *Eau d'he nom* Jana, *sun* Ungaraisa e *stun* a Cuir. *Eau* *discuor* ungarais, tudas-ch, frances e taliaun. *Eau* *vögl* stüdger linguas neolatinas e perque *imprendi* eir rumauntsch.

d: *Eau d'he nom* Michael Soller, *sun* Svizzer e *lavur* in ün büro d'architettura cò a Samedan. *Eau* *stun* tar ün amih chi *discuorra* rumauntsch.

e: *Eau d'he nom* Luisa Moroder. *Eau sun* Taliauna. *Eau stun* a La Punt daspö duos ans. *Eau lavur* in üna drogaria. *Eau discuor* taliaun, Mia amia es da Chapella. *Eau cugnuosch* a bgers Engiadinais. *Eau vögl* imprendder... .

Lecziun 2

1. Taidla! Eau sun staungla.
Giainsa in quell'ustaria.
Bun ideja!
(Vulainsa ster dadourvart u ir aint?)
Eir eau d'he said e sun ün pô staungel.
Schi. Ma dadainsvart.
Dadourvart es que magari fraid.
2. Allegra. Che vess *El/Ella gugent*?
... *Vo bain*. Pitschna u granda.
Bun.
Allegra. Eau *vess gugent* üna Coca Cola.
Ma. Eau *vess gugent* üna granda.
3. Üna biera granda.
Ün tè fraid.
Üna Coca Cola pitschna...
Eau *vess gugent ün caffè crème*.
Eau pigl *ün magöl* vin alv.
Eau *vess gugent üna* Coca granda.
Eau pigl *üna* biera pitschna...
5. 1. *glatsch*, 2. *hamburger*, 3. *toast*, 4. *biera*, 5. *aperitiv*, 6. *lat*, 7. *sandwich*, 8. *tomata*,
9. *paunins*, 10. *citrun*, 11. *salsiz*, 12. *cucumer*, 13. *whisky*, 14. *chaschöl*,
→ *TUORTA DA NUSCH(S)*
6. *ün süj d'orandschas* *süjs d'orandschas*
ün caffè *caffès*
ün glatsch *glatschs*
üna Coca Cola *Coca Colas*
ün aperitiv *aperitivs*
7. *Ch'El s-chüsa*. ...
Ch'El taidla....
... *Ch'El guarda*....
8. *Bun di*.
Allegra. *Che possi purter? Che vess El gugent?*
Eau vess gugent üna Coca Cola.
Vo bain. Ed El, *che vess El gugent?*
Eau vess gugent..., *per plaschair*.
Vais eir qualchosa da manger?
Eau vess gugent ün töch tuorta...
Ch'El s-chüsa. Eau pigl *eir qualchosa* da manger. *Eau vess gugent ün salsiz*..., *per plaschair*.
9. **Singular:**
Eau pigl *ün paunin garnieu*.
Nus tscherchains *ün'abitaziun da vacanzas*.
Plural:
A e D discuorran cun *cuntschaints*.
Eau stögl ir a cumprer *cartulinas*.

L'amih da Cornelia es *Inglais*.
L'excursiun es *interessanta*.
Il toast es *cher*.

Ils cuntshaints da Gian discorran bain ...
Inua sun ils salsizs?

10. Nus *stains* Nus *stains* Nus *giains*... Eau *stögl* ... Marc *resta* ... El *vo*... E cun vus, cu *vo que*? Cura *giais* in vacanzas?
11. **a.** A Segl *ho que* ..., **b.** *Ad es / Que ho* poch as duonnas ..., **c.** Quista saira *ho que / vain musso*..., **d.** Mardi *ho lö* ..., **e.** Damaun *ho lö*..., **f.** Cura *ho lö* ..., **g.** *Ad es / Que ho* be pü poch s...
12. **a.** ... *Giainsa in* quell'ustaria. **b.** ... Dadourvart *tar* quista bell'ora.
c. *Stainsa a* sulagl u *a* sumbriva? **d.** ... rivan eir *a* l'ustaria.
e. *Giainsa a* baiver qualchosa? **f.** ...ün di *da* bellezza.
g. *Stainsa ün pô in* cumpagnia? **h.** Che pigliane *da* baiver?
i. ... biera *sainza* alcohol. ...ün tè *da* limun. **j.** ... qualchosa *da* manger?
13. Nus vulessans *pajer*.
Quaunt *fo que*?
Tuot insembel 19.20.
Cò *ho El* 20.- francs.
Que *es in uorden* uschè.
14. **a.** *tuorta da sföglieda*, **b.** *biera*, **c.** *ustaria*, **d.** *problem*
15. **a.** *Vo bain. Stains* dadourvart u *giains* aint?
b. *A füss pcho* da ster dadainsvart.
c. *Che vessane* gugent?
Eau pigl üna biera.
Eau pigl üna Coca Cola.
d. Cò *dimena* la biera e la Coca.
Voust eir qualchosa da manger?
Perche na? Eau d'he ün pô fam.
Ans pudess'La mner la carta.
Schi gugent.
e. *Magari* cher.
Schi. D'accord. *Ma* il transport....
16. **a.** *Ch'Ella s-chüsa*.
b. *Taidla*. Ma eir: *Ch'El taidla*
c. *Ch'El guarda*....
d. *Piglia* eir tü...
e. *Stüdgia*... Ma eir: *Ch'El stüdgia*...
17. **a.** fos, **b.** fos, **c.** fos, **d.** fos
18. **1.** *plat*, **2.** *salata*, **3.** *trat*, **4.** *inviern*, **5.** *in*, **6.** *turist*, **7.** *muntagna*, **8.** *schoppa*, **9.** *skiunza*,
10. *giuotta*, **11.** *skiunz*, **12.** *ustaria* → PLAIN IN PIGNA

19.	eau	tü	el/ella	nus	vus	els/ellas/a
lavurer	<i>lavur</i>	<i>lavurast</i>	<i>lavura</i>	<i>lavurains</i>	<i>lavurais</i>	<i>lavuran</i>
cumprer	<i>cumpr</i>	<i>cumprast</i>	<i>cumpra</i>	<i>cumprains</i>	<i>cumprais</i>	<i>cumpran</i>
mner	<i>main</i>	<i>mainast</i>	<i>maina</i>	<i>mnains</i>	<i>mnais</i>	<i>mainan</i>
manger	<i>mang</i>	<i>mangiast</i>	<i>mangia</i>	<i>mangiains</i>	<i>mangiais</i>	<i>mangian</i>
respunder	<i>respuond</i>	<i>respuondast</i>	<i>respuonda</i>	<i>respundains</i>	<i>respundais</i>	<i>respuondan</i>
baiver	<i>baiv</i>	<i>baivast</i>	<i>baiva</i>	<i>bavains</i>	<i>bavais</i>	<i>baivan</i>
discuorrer	<i>discuor</i>	<i>discuorra</i>	<i>discuorra</i>	<i>discurrins</i>	<i>discurris</i>	<i>discuorran</i>
partir	<i>part</i>	<i>partast</i>	<i>parta</i>	<i>partins</i>	<i>partis</i>	<i>partan</i>
pigliar	<i>pigl</i>	<i>pigliast</i>	<i>piglia</i>	<i>pigliains</i>	<i>pigliais</i>	<i>piglian</i>
esser	<i>sun</i>	<i>est</i>	<i>es</i>	<i>essans</i>	<i>essas</i>	<i>sun</i>
avoir	<i>d'he</i>	<i>hest</i>	<i>ho</i>	<i>(a)vains</i>	<i>(a)vais</i>	<i>haun</i>
ir	<i>vegn</i>	<i>vest</i>	<i>vo</i>	<i>giains</i>	<i>giais</i>	<i>vaun</i>
gnir	<i>vegn</i>	<i>vainst</i>	<i>vain</i>	<i>gnins</i>	<i>gnis</i>	<i>vegnan</i>
ster	<i>stun</i>	<i>stest</i>	<i>sto</i>	<i>stains</i>	<i>stais</i>	<i>staun</i>
fer	<i>fatsch</i>	<i>fest</i>	<i>faun</i>	<i>fains</i>	<i>fais</i>	<i>faun</i>

- a. Stammvokal (oder Diphtong) ändert sich: *baiver* hat in der 1. und 2. P. Pl. nur noch den Vokal *-a-*. Die anderen Formen haben den gleichen Stamm wie der Infinitiv. Bei *mner* haben die 1. und 2. P. Pl. den gleichen Stamm wie der Infinitiv, die anderen Personen werden mit dem Diphtong *-ai-* gebildet.
baiver: Endung: unbetontes *-er* (III. Konjugation). *mner*: betontes *-er* (I. Konjugation)
- b. *discuorrer*: III Konjugation mit Änderung des Stammvokals, *partir*: IV Konjugation.
- c. *Ich gehe* und *ich komme*.
- d. eine unpersönliche Form.

20.a. Che *faun Els* cò a Samedan... ?

Vaun Els bger cul velo...?

Vaun Els eir cul canu?

E d'inviern?

Faun Els eir ün jass u...?

Que dependa. *D'inviern* es que oter

Schi, *nus giains* cul velo, *giains* in muntagna, *giains* a chaminer... .

.... Ma ils giuvens *haun* plaschair ed *impredan*.

... *Nus fains* tuot ils sports d'inviern.

Schi, *nus giuvains* gugent... e *stains* gugent... .

20.b. La famiglia Hauri *vain* da Lachen è *sto* a Samedan. A *staun* gugent a Samedan. A *discuorran* rumauntsch e tudas-ch. Sar Hauri *lavura* in ün büro d'indschegner. Duonna Hauri *lavura* parzielmaing a l'ospidel. A *faun* bger sport, A *vaun* cul velo, ..., a *vaun* a chaminer ed a nuder. Ad *haun* eir plaschair da ster da cumpagnia... .

21.b. Da sted *sto* Angelica sü bod. *Ella mangia ün paunin ed ün jogurt e baiva ün caffè. Alura vo ella a lavurer. Ella lavura be parzielmaing in üna banca. Cur ch'ella ho liber, fo ella che ch'ella voul. Ella fo las lavuors da chesa, ella vo a cumprer aint u fo sport. D'inviern es ella bger süls skis.*

22. a. Martina *nu* fo gugent lavuors da chesa.

c. Eau *nu* d'he gugent... .

e. *Nu* vo'La gugent culs skis?

g. Nus *nun* essans fich staungels.

i. Quista sted *nun* ho que bgers turists.

k. Daniela *nu* mangia....

b. Hoz *nun* es chod.

d. *Nun* hest said?

f. Ellas *nu* staun gugent a sulagl.

h. Karin *nun* es *Svedaisa*.

j. *Nu* pigliast eir... .

l. Eau *nu* vögl ir a concert... .

Lecziun 3

1. ... Eau d'he *reservo* üna *chambra*. ... Ch'el spetta ün *mumaint*. ... *chambra cun bagn*..
 Schi, *üna chambra* per duos dis. Cò ho'L la *clef*. El ho il *numer 45*.
 Vo bain... Fess El il bain da *s'inscriver*?
 ... Ch'El *s-chüsa*. ...
2. 5 *tschinch* 400 *quattertschient* 33 *trentatrais* 600 *sestschient*
 900 *nouvtschient* 80 *ochaunta*
 60 *sesaunta* 500 *tschinchtschient* 93 *nonauntatrais* 101 *tschientedün*
 1000 *milli* 44 *quarauntaquatter*
3. a. Nus *dains* dal tü b. ... eau Al *dun* güst la *clef*.
 c. Men, *dest* tü da baiver al pop? d. A las *quauntas do que* *tschaina*?
 e. Vus *dais* ün telefon... f. Ella *do* l'adresa da l'hotel...
 g. A *daun* las cartulinas...
4. 14:45 *ün quart da las trais / quart aunz las trais / las duos e quarauntatschinch*
 15:20 *vainch passo las trais / las trais e vainch*
 10:45 *ün quart da las ündesch / quart aunz las ündesch / las desch e quarauntatschinch*
 16:35 *vainchatschinch aunz las tschinch / las quatter e trentatschinch*
 12:00 *las dudesch / mezdi*
 13:00 *l'üna*
 9:40 *vainch aunz las desch / las nouv e quaraunta*
 7:30 *las set e mez / las set e trenta*
5. a. ...cher, *perche ch'el es*... → *L'hotel es magari luxurius, dimena è'l ün pô cher*.
 b. ..., *dimena nun ho que pü*... → *A nun ho pü chambras libras dals 20 december fin als 3 schner, perche cha que ho fich bgers giasts*.
 c. ..., *perche ch'ella guarda*... → *La chambra guarda vers il flüm, dimena è'la fich quieta*.
 d. ..., *dimena so'l*... → *Hans discuorra bain rumauntsch, perche ch'el viva daspö ans a Zuoz*.
6. Sar Thom *culazchuna a las set*, el lavura *da las och fin las ses*. A *mezdi* ho'l liber *da las dudesch fin l'üna*. El mangia al restorant. La saira *guarda'l* televisiun *a partir da las set e mez* ed intuorn *las ündesch* vo'l a durmir.
7. a. *Pudessi* lascher l'auto....? Schi, *sainz'oter*, la piazza es libra.
 b. *Es que pussibel* da survgnir...? *S'inclegia*, ün telefon basta.
 c. Am *pudess* El der ün culli?... *Schi, gugent*, cò es ün culli.
 d. Am *pudess* El dir, inua... *Sainz'oter / Schi, gugent*
8. a. d'ün let *cun duscha per trais* dis. b. Rivi auncha *a temp a tschaina*?
 c.do que *da las dudesch fin l'üna*... d. ... *s-chüsa, a las quauntas do que tschaina*?
 e. ...culazchun *in chambra*. f. Il lift es be güst cò *a schnestra*.
10. a. ... *Sch'El voul*, po'L eir... b. ..., u *sch'El ho gugent*, po'L eir *culazchuner*..
 c. ... *quieta, perche ch'ella guarda*... d. *giò d'via, dimena è'l quiet*.
 e. ... confortablas, *sch'El ho gugent* haune eir televisiun...

11. *Bun di. Cò es Wieser. Discuorra Ella rumauntsch?*

Schi, gudent. Grazcha.

Allegra signur Baumann. Eau vess gudent üna chambra dals 13 lügl als 19 lügl.

Alura piglessi gudent üna chambra dobla.

Es que eir pussibel dad avair pensiun plaina?

Mia adressa es....

Grazcha eir ad El ed a revair.

12. 1. *schnester* 2. *cher* 3. *liber* 4. *chod* 5. *tard* 6. *s-chiür* 7. *bunmarcho*
→ TRID'ORA13. Eau confirm *mieu* telefon e *vules* reserver *dals 6 als 10* october üna chambra *cun ün* let e duscha. Mezza *pensiun*. *Amiaivels salüds* Rut Felix.14. *schner, favrer, marz, avrigl, meg, gün, lügl, avuost, settember, october, november, december*15. Chi chi *vo* in Engiadin'ota ed as *piglia* il temp..., *po* clapper cuvaida... . A Samedan *chatta* el l'hotel...Cletto Pianto *maina* la pensiun... . La chesa *ho* 7 fin 8 stanzas doblas... . L'atmosfera *es* famigliera. Sar Pianto *discuorra* rumauntsch... . Il pü gudent *discuorra* el rumauntsch... l'hotel Crusch Alva *es ün* lö ideel... . La pensiun *es* avierta tuot an.

D'inviern *paun* ils giasts... . Bgers *giodan* da fer passlung... . Pels iffaunts *ho* que ün pitschen runel. Bel *es* eir da fer üna schlisuleda... .

Da sted *vaun* ils giasts a chaminer u *faun* gitas in muntagna.

... Sar Cletto *disch*: "Schi, il lö es ideel, ma be per giasts chi *haun* gudent la quietezza e chi *tscherchan* l'atmosfera d'üna vschinauncha."

16. a. ... üna stanza *dobla* cun bagn. b. Cun quista *bell'ora*...
c. Ad es stagiun *ota*. ... chambras *libras*... d. ... las plazzas da parker sun *occupedas*.
e. Chadafö cun *excellents* specialiteds... f. Que es üna chambra fich *quieta*....
g. ...ün'abitaziun da v. na memma *pitschna*. h. ... E tü, Anna, nun est *staungla*?17. a. Eau sun *da* Lausanne. Ma eau stun *a* Bever *daspö* tschinch ans.
b. Schlarigna es *in* Engiadin'ota, poch dalöntschi *da* San Murezzan.
c. Eau d'he reservo üna chambra *per* duos eivnas.
d. La chambra es quieta, perche ch'ella guarda *vers* il god.
e. A servan il gianter *da las* dudesch e mez *fin* las duos.
f. Es que pussibel da survgnir culazchun *sün* chambra?
g. Pudessi survgnir üna stanza *sül* plaun *süsom*?
h. Eau vules lascher üna notizcha *per* meu hom.18. a. Terrassa e restorant our *i'l* liber, pro per giuver *per* iffaunts.
b. Giainsa *a* fer üna gita *da* skis.
c. La chambra numer 12 es *sül* prüm plaun, la chambra nr. 44 es *sül* quart plaun.
d. Nus vains reservo ün'abitaziun *dals 15 lügl als 3* avuost.
e. Sar Maiolani nu riva pü *a* temp *a* gianter.
f. Duonna Margarita lavura *in / per la* vschinauncha.19. a. Sutter-Coretti, b. üna veglia chesa da purs c. a S-charl
d. ellas haun duscha e tualetta e. specialiteds da sulvaschina

Lecziun 4

1. Ch'Ella s-chüsa! Eau vess üna dumanda. Schi
 Quaunt lönch d'heja ad ir a pè fin Vulpera? Que dependa sch'Ella vo svelto u plaun. In mincha
 cas è'La lo fin mezdi.
 Grazcha. A bun ans vair.
2. 1. *apoteca*, 2. *hotel*, 3. *banca*, 4. *staziun*, 5. *auto*, 6. *museum* → CHASTÈ
3. A. *banca*, B. *scoula*, C. *apoteca*, D. *center da sport*, E. *kiosk*, F. *supermarcho*,
 G. *restorant cun terrassa*, H. *café*
4. a. ...üna charta *dal* Parc Naziunel. El la po cumprer *al* kiosk....
 b. Inua es la clef *da* la garascha?, a schnestra *da* l'ura.
 c. cartulinas *dal* Piz Palü. Schi. Eau scriv üna *a* l'amih da Claudia.
 d. ... ils prospects *da* las vschinaunchas... ... Eau ils vules der *als* amihs da Duri. ...
 e. Che fest ils ultims dis *da* las vacanzas? ...
5. a. cun *quista* bell'ora. ... Guarda, *quella* maisa vi lo es libra.
 b. Vezzast sü lo *quel* muossavia? In *quella* direenziun stuvains ir.
 c. *Quist* hotel nu pera Che dist da *quel* sü lo?
 d. Guarda fin cura cha *quella* apoteca es aviarta.
6. a. ... Eau *la vez* quista saira. b. A l'haun sgüra al kiosk.
 c. Be sü lo. Da cò *la* vezzast bain. d. Mario *la* reserva. El trametta ün fax.
 e. Cugnuoschast tü *als* cumpagns da Renata? ... Eau *als* cugnuosch be dal vzair.
7. Ch'El *taidla*, am po'L dir, cu ch'eau *riv* a la staziun?
 Ch'El *guarda*, sü lo es il center da sport. Da lo davent *vo 'L* a schnestra.
 Quaunt lönch *esa dad ir / vegni* in quella direenziun?
 Ma, El *vo* var 500 meters ed alura *passa 'L* a dretta da l'hotel... . Da lo *vezza 'L* la staziun.
8. a. *muossavia* b. *damaun* c. *gita* d. *adüna* e. *na*
9. Cur cha tü est süsom s-chela, vest *a dretta* e traversast la via. A *schnestra* vezzast üna via per peduns. Alura vezzast la Tittwiesenstrasse. Chamina a dretta fin *a la fin da / giosom* quella. Lo rivast tar üna *cruscheda / rundella*.
10. a. *Illa* fras-chera ho que övs e tomatas. *Illa* s-chantschia daspera es il paun.
 b. Ma que dependa sch'El vo a pè u *cun l'*auto da posta.
 c. ... per ir da Samendan fin *sü* Muntatsch.
 d. Vegnan ils esters *cul* tren u *cun l'*auto? Erica disch cha vegnan *cul* tren.
 e. Ho que hoz bgers skiuns *süllas* pistas?
 f. Eau vegn svelto al kiosk *per la* giazetta. Scha tü vest *cul* velo, ... quista charta *illa* chartera.
 g. *Süllas* fotografias es la chesa poch bella.
 h. Nus giains damaun a fer üna gita *aint il* Parc Naziunel.
 i. ... Eau vegn a kino *cun l'*amia Seraina.

11.	pudair	stuvair	vulair	savair	gnir	ir
eau	poss	stögl	vögl	se	vegn	vegn
tü	poust	stust	voust	sest	vainst	vest
el/ella	po	stu	voul	so	vain	vo
nus	pudains	stuvains	vulains	savains	gnins	giains
vus	pudais	stuvais	vulais	savais	gnis	giais
els/ellas/a	paun	stöglian	vöglian	saun	vegnan	vaun

12. a. ..., quista saira nu *poss* propi na gnir. b. ..., in che direcziun *stögli* ir?
 c. Franco e Maria nu *paun* ir in vacanzas, perche ch'els *stöglian* lavurer.
 d. Nus nu *pudains* gnir a tia festa.... Nus *stuvains* glivrer üna lavur... e *stuvains* lavurer... .
 e. Claudia, *voust* ün cafè? f. Che *vöglian* ils iffaunts?...
 g. Cura *vulainsa* partir damaun? h. Vus *stuvais* auncha reserver...
 i. Corina e Peider nu *vöglian* gnir culs skis. A sun staungels, a *vöglian* ster a chesa.
 k. *Voul* ella ün plat fraid? l. Ch'Ella s-chüsa! Am *po* Ella (*po 'La*) fer ...?
13. a. *Sest* cha tü hest auncha... . Schi, schi, ch'eau *se*. Eau *vegn* in... .
 b. *Gnis* damaun cun nus... . Nus *gnins* gugent, scha'd es bell'ora.
 c. *Savais* cur cha vus partis? Na. Nus nu *savains* auncha.... .
 d. Sar Bisaz, *vo 'L* quist an darcho... . Eau nu *se*, sch'eau... . L'an chi *vain* alura... .
 e. Ch'El s-chüsa! Ans *so 'L* da dir, inua... . Els *vaun* var 200 meters insü... .
14. a. ... e *vo per* la giazetta. b. Chi *vo* a la staziun *pels* esters?
 c. Marta stu auncha *ir* in butia *per* paun... . d. Cura poust *ir* in garascha *per* l'auto.
 e. Tü stuvessast *ir* tal furner *per* las tuortas... f. Eau *vegn* our in chadafö *per* ün magöl lat.
15. Cò es Martina. Taidla Duri, eau nu poss gnir a la staziun *per vus*. ... A nun es difficil *da* chatter la via *tar* nus. *Scha* vus gnis a pè, *Alura* giais inavaunt.... . *Da lo* davent giais a dretta. Cur cha vus rivais *tar* la cruscheda, vzaais davaunt vus üna chesa cotschna *cun* üna s-chela chi maina *fin tar* l'entreda. *Lo* stains nus. Eau d'he plaschair, *scha* vus gnis.
16. a. Hoz sun *tuot las* butias aviertas. b. Nus giais *tuot il* töch a pè.
 c. ... sun serros bod *tuot ils* hotels... . d. *Tuot las* vendedras e *tuot ils* venderders nu
 e. ..., nus vains vendieu *tuot il* paun. f. Max cugnuoscha *tuot las* discos.
17. a. Hoz d'he eau *tuottadi* said.... b. ... furnaria chattast *da tuottas sorts* paun.
 c. ... Ils hotels sun stos occupos *tuott'eivna*. d. ... poch hotels chi sun avierts *tuot an*.
 e. Eau salüd *da tuot cour* eir als cuntschaints....

Lecziun 5

2. 1. *vstieu* / 2. *chamischa* / 3. *schocha* / 4. *chotschas* / 5. *stinvs* / 6. *mantel* / 7. *guaunts* /
 8. *giacca*. → TSCHINTA
4. Gian ho chotschas brünas, s-charpas cotschnas ed ün chapè alv.
 Martin ho ün chapè grisch, s-charpas alvas ed ün tschop brün.
 Curdin ho s-charpas grischas, ün tschop alv e chotschas cotschnas.

14. → diversas soluziuns pussiblas:

Mia mamma m'ho cumpro üna chamischa chi nun am plescha. La pudess eau baratter?

Ma schi cler, ch'eu d'he la quittaunza da la cassa.

Na, ma eau vuless gugent pruver quella giacca chi'd es illa vaidrina.

Schi, precis quella. Ella am plescha bain.

Eau d'he il 44 / la grandezza 44.

Quista giacca am es ün pò granda. La vess Ella eir in üna grandezza pü pitschna / ün numer pü pitschen?

Ma, quellas culuors nun am pleschan. As pudess piglier aint quista giacca culs quaders?

Que es bun. Quaunt cuosta quista giacca cun la piglier aint?

Bom, bom! Que es magari cher!

Ma, bain. Que es in uorden. Possi pajer culla carta da credit?

15. **a.** *Vais vus eir roba da seguonda maun?* **b.** *Hest tū eir skis da passlung?*
c. *Haun Els eir artichels da sport?* **d.** *Ho Ella eir stinvs da launa?*
e. *Ho El eir prospects da las ...?* **f.** *Vendan Ellas eir giazzettas ed illustredas?*
16. **a.** *S'inclegia, eau lavur...* **b.** *..., s'inclegia.*
c. *Sainz'oter. / Üngün problem... .* **d.** *... D'accord. ...*
e. *... Sainz'oter.* **f.** *Sainz'oter / S'inclegia.*

17. **1.** *s-charpas* / **1.** *stivels* / **2.** *pullover* / **3.** *schocha* / **4.** *chamischa* / **5.** *blusa* / **6.** *cravatta* /
7. *mantel* / **8.** *guaunts* / **9.** *mangias* / **10.** *tschop* / **11.** *socca* / **12.** *jeans*

18. dret: **b.** / **e.** / **d.**

fos: **a.** / **c.** /

Lecziun 6

1. a / g / b / h / c / f / e

2. **A sun** *creschieus* / *restos* / *stos* / *sortieus* / *gnieus* / *currieus* / *partieus* / *stos* / *rivos*
Ad haun *gieu* / *do* / *fat* / *gianto* / *pudieu* / *bavieu* / *stuvieu* / *piglio* / *vulieu*

3. Cher Marc,

Cu vo que cun te? Eau at scriv, perche ch'eu, *scu cha* tū sest, cumplesch 30 ans, als 5 meg da quist an. E cun que cha 30 ans *es qualchosa* da speciel, *vögl eau* fer üna *granda* festa e, natürelmaing cha tū *est* eir *invido*. Nus fains festa *sül pajais* aint illa chesa *da mieus genituors*. Scha tū *hest vögliä*, poust *gnir* eir già la *saira*. Fo il bain da *telefoner per dir* scha tū poust *gnir*. Eau d'he plaschair, scha tū *vainst*. Fo tuot *il pussibel*. Chau

4. **a.** *Ida e Gian sun ieus* a Prag e *sun spassagios* tres la via reela.
b. *Eau sun ieu* / *ida* a Paris e *d'he piglio* ün cuors da frances.
c. *Curdin ho cumpro* üna chesa ... *ed es ieu* a ster lo.
d. *Maria es ida* a Salamanca *ed ho passanto* lo ün fich bel temp.
e. *Emil es sto* duos ans a Hongkong *ed ho lavuro* lo in üna banca.
5. **a.** *Eau sun steda* a Paris e *d'he piglio* ün cuors da frances.
b. *Eau sun sto* ün'eivna in muntagna.
c. *Eau sun steda* a chesa e *d'he lavuro* in üna butia.

- d.** Eau sun sto a chesa, sül pajais, e d'he lavuro in üert.
e. Eau sun steda a Venezia e d'he eir guardo, inua cha d'eiran ils affers grischuns.
f. Eau sun sto a Fribourg ed am d'he preparo per mieus examens.
- 6.** La sted passeda *essans stos* desch dis a fer üna gita cul velo lung l'En. *Nus essans partieus* ün lündeschdi, la fin da lügl ed *essans turnos* il marcaldi da la prüm'eivna d'avuost. Que *es steda* üna experienza unica. Nus *vains giodieu* la cuntredgia in ün möd fich intensiv. Nus *vains fat* cugnuschentschas novas e *vains chatto ...*. Nus *vains fat* staziun in bellas vschinaunchas ed *essans stos* bain aint ils hotels cha'ls organisatuors *haun tschernieu*.
- 7. a.** *Cura essas partieus?* **b.** *Inua est tü sto?*
c. *Che vais vis?* **d.** *Cura es ella turneda?*
e. *Cu sun els ieus in Spagna?* **f.** *Inua essas vus stos?*
g. *Cura es Martin gnieu?*
- 8. a.** *Eau d'he vis ils museums ils pü cuntschaints.*
b. *Nus essans stos illas cuntredgias las pü bellas da la Svizra francesa.*
c. *In Grecia sun eau sto / steda süllas islas las pü solitarias.*
d. *Men ho cumpro ils vstieus ils pü chers.*
e. *In marcaldi vains nus fat la gita la pü lungia.*
f. *Claudia ho piglio l'assa a vela la pü nouva.*
- 9. a.** Nus vains fat ün viedi illa Toscana. Nus vains abito in üna chesa da pur ed essans ieus a chavagl. Ed alura vainsa guardo las citeds caracteristicas e vains eir fat ün cuors da pittüer.
b. Nus vains passanto ün'eivna in Bregiaglia. Nus essans ieus duos dis a rampcher ed essans giros per tuot la val e vains guardo las vschinaunchas ed ils bels monumaints d'art. Ed alura essans eir ieus aint illa Ciäsa granda.
c. Eau sun sto / steda a chesa e d'he giodieu la quietezza e tadlo musica. Eau sun ieu / ida suvenz cun l'assa a vela. Eau am d'he preparo / prepareda ün pô pels examens e d'he let aunch'üna vouta ils cudeschs importants.
d. Els sun ieus a München. Els sun giros per tuot la cited intuorn ed haun guardo ils bels stabilimaints dal maister grischun (...). Els sun eir ieus a Dachau.
- 10.** *Al plescha* la clostra da Mariamunt illa Val Vnuost?
 Schi, eau *d'he vis* la baselgia ed aluara *d'he pudieu* garder eir la cripta.
 Cu *Al haun plaschieu* ils affras-chs?
 A *me haun els plaschieu* fichun.
- Fadri, di üna vouta, cu *at ho plaschieu* la cuorsa ... ?
 Que vo. Ad *es sto* ün pô pocha tensiun. (A d'eira ün pô ...)
- Eau *d'he udieu* ch'Ella *saja steda* a Vienna. Cu *La ho plaschieu* la cited?
 Eau *d'he gieu* ün pô poch temp. ...
- Es que vaira cha vus *vais vivieu* trais ans in Peru?
 Schi. Mieu hom *ho lavuro* lo scu indschegner.
 Cu *as ho plaschieu* il pajais?
 Fich. Nus *essans turnos* lo auncha diversas voutas.
- Nus vains udieu ch'Els *haun passanto* las vacanzas illas Dolomitas taliaunas.

Nus *essans stos* a rampcher.
Cu *Als ho plaschieu* la cuntredgia?
Ella *ans ho plaschieu* fich bain.

11. a. ... ed *eau nu d'he vis ünguotta*. b. ... ed uschè *nu d'he mangio ünguotta*.
c. ... ed uschè *nu d'he fotografo ünguotta*. d. ... Ed uschè *nu d'he cumpro ünguotta*.
e. ... ed uschè *nu vains pudieu puster ünguotta*.
f. ... ed *eau nu d'he inclet ünguotta*. g. ed uschè *nu d'he fat ünguotta*.
12. baiver ster
der imprendder
dir metter
fer scriver
gnir trametter
ir piglier
incleger vzair
13. a. Claudio *ho fat* l'examen per ir cul auto ed *ho cumpro* ün auto d'ocasiun.
b. Martina *es steda* ün an in Ingialterra ed *ho imprains* bain anglais.
c. Nus *vains gieu* stupendas vacanzas a Prag e *vains vis* bger da bel.
d. Eau *sun sto / steda* dumengia tuottadi a chesa, *d'he fat* uorden *d'he let* e *d'he guardo* ün pô televisiun.
e. Cur cha Men *es ieu* a fer cumischiuns, *ho el inscuntro* ad ün vegl cumpagn da scoula. Ad *haun do* üna baderleda in butia ed alura *haun els decis* dad ir a baiver ün caffè. Men *es gnieu* a chesa pür zieva duos uras.
15. Marietta Caminada quinta
Dumengia passeda *essans* nus *ieus* a fer üna spassageda our il Signuredi. Nus *essans partieus* intuorn las ündesch davent da Cuir. Nus *vains piglio* la Retica fin a Landquart ed *essans chaminos* fin a Malans. Cun ir sü per vschinauncha *vains* nus *inscuntro* ad amihs e *vains decis* dad ir a manger insembel. Ad *es sto* difficil da chatter piazza. Ma a la fin *vains* nus listess auncha *chatto* üna maisa da quatter. ... Nus *vains piglio* üna bella platta charn crüja e salata. Noss amihs *haun* per forza *vulieu* pajer tuot. Zieva gianter *essans ieus pachific* fin a Jenins. Ma lo nun ans *vains* nus *fermos*. Nus *essans ieus* sur Rofels fin tar la scoula per silvicultuors sur Maiavilla. Lo *vains* nus *fat* üna posa our il liber. Noss amihs *haun quinto* da lur vacanzas in Ingialterra. Alura *essans* nus *ieus* inavaunt fin a Ragaz. Nus *vains tschno* sü Wartenstein. Quista vouta *vains pajo* mieu amih ed eau. Nus *essans rivos* a chesa pür vers las desch e mez. A la fin *d'he eau dit* cha nus pudessans fer il listess eir l'an chi vain. Tuots *sun stos* d'accord.
16. a. Hoz nu d'heja mangio auncha *ünguotta*. b. Her nun ho telefono *üngün*.
c. Quista fin d'eivna nu fo M. *ünguotta*. d. ..., ma a nun ho respus *üngün*.
e. ... nu d'heja discurreiu cun *üngün*. f. ..., nu scrivains ad *üngün*.
g. C. nun ho auncha dit *ünguotta* a h. Eau nu cugnuosch ad *üngün* dals partecipants.
17. a. Cura *at* hest tü decis b. Betta nun *as* ho auncha fatta viva.
c. Il bap ... *as* voul lascher pensiuner... . d. A *s* 'haun stramantedas, ...
e. Vus *as* stuvais fer pronts ... f. Nus *ans* vains annunzchos pel cuors... .
g. Eau *am* d'he sdasdo.

18. La sted passeda suni *steda* duos mais in Engiadin'Ota. Eau d'he *piglio* a fit üna pitschna abitaziun da *vacanzas*. Las prümas eivnas *sunì* ida suvenz a chaminer e d'he eir *fat* ün pêr gitas pü grandas. Eau *giouv* eir gugent a tennis. Cur ch'eu d'he *vis* cha'd ho lö eir ün *cuors* da rumauntsch, organiso da la Fundaziun Planta, m'he decisa da piglier quel cuors. Eau *se bain puter*, ma eau nu ris-ch da discuorrer. Il cuors es sto *bun*. El m'ho *fat* curaschi. Uossa *discuor* eau rumauntsch, scha'ls Rumauntschs disuorran cun me *rumauntsch*.

20. 1 / d / 2 / e / 3 / c / 4 / b / 5 / a

21. falsch: a / c

richtig: b / d / e

Lecziun 7

2. a. *Scha's voul* ir sü Muntatsch, *a's vo* il pü svelt sü da

b. *Scha's ferma* cò, *a's po* ir inavaunt c. *A s'ho* pocha pezza

d. *A's po* fer quist viedi

e. ... cha *nun a's so* che fer. *A's po* ir

f. Da cò davent *a's sto* piglier

g. dal restorant *nun a's po* fümer.

h. *Scha nu s'ho* memma prescha, *a's po* piglier

3. Che cundiziuns am fo'L per ... ?

Cul tren?

Na, cul aviun. Quaunt vain a custair ... ?

Dimena. Cul aviun vain il viedi

Es que il tarif il pü favuraivel?

Schi.

4. a. Cumpra eir bananas e kiwis

b. Pudessi avair *ün pêr* indicaziuns sur dal

c. A maunchan auncha *ün pêr elemaints*

d. ... Scriva *ün pêr* lingias. ...

e. ..., chattast forsa auncha plazzas libras.

f. ... vains auncha discurreu *ün pêr* plets.

5. a. Ch'Ella guarda, *scha que ho* auncha...

b. *Ho que / Es* bgers esters ... ?

c. Cur cha'd es bell'ora, *ho que* bgers...

d. *Que nun es* üngün problem

e. *Scha que ho* memma bgers

f. *Es* dapü homens u ... ?

g. *Scha que ho* memma pocha partecipaziun, *nun esa* pussibel d'organiser la gita.

6. I.: Cura *voul* Ella partir?

C.: *Po'L* garder ... ?

I.: Na. A'm *displescha*, *que nun ho* pü

C.: Alura *stögli* listess partir Cura *parta* il

I.: ... Ella *riva* a las 10.30 a Lyon.

7. a. *buna* tschaina → adj.

b. survgnieu *definitivmaing* → adv. / il proget *definitiv* → adj.

c. d'he durmieu *bain* → adv.

d. vest tü *regulermaing* → adv.

e. è'la *amiaivla* → adj.

f. legia *quietamaing* → adv.

g. *cordiels* salüds → adj.

h. decisa *definitivmaing* → adv.

8. C.: Eau vulesse ir a Strassbourg.

I.: ... viager *da di* u *da not*?

C.: *La saira*.

I.: ... *parta a las* 20.15 e *riva a S. a las* 22.45.

9. a / 4 / b / 5 / c / 1 / d / 2 / e / 3 / f

10. a. R. e C. vaun cull'ass'a vela, scha'd es bell'ora. / Scha'd es bell'ora, vaun R. e C. ...
 b. Scha C. po fer liber, vain ella cun nus ... / C. vain cun nus a Vienna, sch'ella po ...
 c. Scha M. nun es auncha cò, pigliainsa l'oter ... / Nus pigliains ..., scha M. nun es ...
 d. Scha plouva, giainsa a nuder ... / Nus giains a nuder ..., scha plouva.
 e. Scha G. telefona aunz ..., di ch'eu al spet ... / Di ch'eu spet a Göri..., sch'el telefona ...
 f. Scha tü vest in butia, cumpra güst eir... / Cumpra güst eir ... , scha tü vest ...
 g. Scha vus giais ..., essas bger pü svelt ... / Vus essas bger pü svelt ..., scha vus giais ...
 h. Scha Claudia vo ..., cumpra ella gugent ... / Claudia cumpra gugent ..., sch'ella vo in üna...

11. a. plazzas / b. ass'a vela / c. aviun / d. Svizra / e. aunz → ALVRA

12. richtig: a / d

falsch: b / c / e

13. Avaunt ün mais *sun* eau *sto* a l'ester a fer propaganda Eau *sun* *ieu* il prüm in In mincha pajais *d'he* eau *gieu* inscunters cun Per visiter quists tschinch pajais da l'Europa *d'he* eau *druvo* Zieva *sun* eau *partieu* pels Stedis Cun que ch'eu *sun* *sto* la prüma vouta in Giapun, *d'he* eau *cumbino* il viedi cun ün'eivna da vacanzas e *d'he imprains a cugnuscher* la mentalited e la cultura giapunaisa.

14. richtig: a / b / f

falsch: c / d / e

15. a. Guarda. Cò *as vo* vers il God da Staz. b. Per ir a San Murezzan *as po* piglier il tren...
 c. Il prüm töch *nun as stu* chaminer Uschigliö *as vain* memma staungel.
 d. In quist restorant *nun as mangia* ... e. Cò *nun as suos-cha* passer ...
 f. In quista gallaria *as chatta* üna ... g. Per ils couchettes *as stu* pajer ...
 h. Inua *as vo / as sto* ir per lascher fer ...

16. a. C. e R. sun *eir* già stos lo.
 c. Göri ho *eir* piglio il tren per ir.
 e. Eau nu se *neir*, scha que es sto dal ...

- b. A me nun ho'l *neir* dit, inua ch'el giaja.
 d. Ch'El maina *eir* a me üna biera!

Lecziun 8

1. Schi. *Chi* es al telefon?
 Iso. *Cu vo que? / Cu stest? / Cu esa?*
 Tuot *in uorden*. Ma inua *est?*
 ...
 ...
 Pür *in üna mezz'ura?*
 Bain. Dimena *in üna mezz'ura*.

Cò es Iso. / Eau sun, Iso.
 Bain grazcha. E *cun te?*
 Eau *sun i'l* caffè *da* la staziun.
 ... penso da *passer* svelt tar te a't *fer üna* visita.
 Bain. Alura suni lo *in* üna mezz'ura.
 ... , eau stögl auncha ir *i'l* supermarcho.
 ...

2. a. ün kilometer *davent* da vossa chesa. b. Eau spet *a / sün* te.
 c. Nus rivains *tar vus in* üna mezz'ura. d. *Da* cò fin *tar vus a* chesa, ...
 e. Il concert cumainza *in* ün'ura. f. Eau sun sto auncha duos dis *a* Genevra.
 g. Il tren parta *in* desch minuts. h. Possi gnir svelt *a't* fer üna visita?
 i. ... poch pass *davent da* la piazza granda. k. Gnis vus *cun* nus quista saira?

3. a → 3 / b → 5 / c → 6 / d → 4 / e → 1 / f → 2

4. **a.** sün posta, in swisscomshops, kiosks, staziuns da benzina, librerias, hotels e restorants.
b. schi **c.** A's po ir in ün hotel u restorant e telefoner lo.
d. A's po telefoner in ün hotel u ün restorant u cun ün telefon mobil.
5. **a.** → Eau nu sun liber. Dumanda a Lucrezia. **b.** → ... Tü poust avair mieu.
c. → ... Puschmaun vo que. **d.** → ... Eau telefon quista saira.
e. → ... Giainsa in dumengia saira. **f.** → ... Tü poust avair il disc dal pledari grond.
6. **a.** Martina *es in chambra ch'ella s'annunzcha* per üna piazza.
b. Göri *es in stüva ch'el legia ün crimi.*
c. Maria *es i'l bagn ch'ella fo la duscha.*
d. Gian e Martin *sun in garascha cha cumedan* il töf.
e. Gion e Marisa *sun sün crapenda cha faun* uorden.
f. Meta *es in lobia ch'ella sto a* sulagl.
g. Eau *sun in stüva ch'eau discuor cul* chantunais.
h. Nus *essans giò la cuort cha discutains (sur) d'ün contrat.*
7. **a.** Sar Jachen *es in chadafö ch'el cuschina.* **b.** Martin *es ch'el cuorra.*
c. Anna e Claudia *sun cha spettan il bus.* **d.** Curdin *es ch'el fo üna gita cul velo.*
e. Dumeng *es ch'el cumeda l'auto.* **f.** Steivan *es ch'el guarda televisiun.*
g. Martina *es ch'ella fo chau a Göri.* **h.** Marcel *es ch'el legia la giazetta.*
i. Mic ed Artur *sun cha giouvan a ballapè.*
8. ... *Cun que cha* Martina ho da preparar examens, nun è'la gnida. Nus vains *dimena* ün let liber. *Scha* tü vessast vögliä da gnir, *schì* do ün telefon. *Ma* telefona *pür* la saira. Eau dschess da las nouv *davent*. *Vi* pel di essans adüna a chaminer. Do novas pü svelt *pussibel*.
9. Mario Andri *as sdasda* mincha damaun las ses, *sto sü* e *vo* a cuorrer. El *cuorra* var vainch minuts, *tuorna* a chesa e *fo* la duscha. Alura *as sainta* el bain e *s'allegra* da fer üna culazchun pachifica. El *taidla* las noviteds ed ün pô musica. Alura *as prepara* el plaunet per ir a lavur. El *lavura* in vicinanza. Minchataunt, sch'el il *drouva* vi pel di, *piglia* el l'auto. Uschigliö *vo* el a pè u cul velo. Cun que cha sieu lö da lavur *es* daspera, *vain* el adüna a chesa a gianter. La saira *düra* la lavur fin las tschinch. Düräunt sieu temp liber *vo* el cul velo u a nuder.
10. **a** → 4 / **b** → 1 / **c** → 7 / **d** → 2 / **e** → 3 / **f** → 5 / **g** → 6
11. **a.** Da che uras *as sdasdan* ils iffaunts?
b. *T'indruminzast* dalum, cur cha tü ... ?
c. *T'algordast* da tieus sömmis, cur cha tü *at sdasdast* la damaun?
d. Nischi, cha Martina disch ch'ella *s'algorda* da me?
e. Nun *as stramaintan* Nella ed Erica da fer il viedi fin in Australia?
f. *T'allegrast* da passerter las vacanzas sül pajais?
12. ... Cò sül pajais *stains* nus propi bain. A la fin *pudains* nus *ans recreer* scu cha tuocha. Che quietezza! E che ritem da vita pachific! Zieva ün an da lavur e da stress *ans allegrains* nus fich da passerter vacanzas paschavlas. Nus *durmins* scu tass ed *ans sdasdains* cha'l sulagl guarda già lönch aint da fnestra. Eau *leg* alura aunch'ün pô in let. Robert *sto sü* bod e *prepara* la culazchun. Alura *vo el* a cuorrer. Cur ch'el *tuorna*, *fo* el la duscha. Zieva *culazchuna* el e *legia* la giazetta. Alura *vo el* pel solit in garascha e *tambas-cha* qualchosa vi

da sieu töf. Minchataunt *giains* nus cun cuntschaints a chaminer. La saira *guardainsa* televisiun u cha nus *giains* auncha a fer duos pass ed a baiver qualchosa in ün restorant. Ils iffauts *giouvan* sün via ed in üert. Minchataunt *vains* nus visitas. Que (*ans*) fo grand plaschair. Uossa *odi* güst cha *sclingia*. Chi *so* chi chi *riva*? Eau *vegn* a guarder e *glivr* mia charta, cur ch'EAU *sun* darcho suletta.

13. Eau *am dsasd* intuorn las set, cur cha'l svagliarin *vo giò*. Eau *stun sü* a la svelta e *prouv* dad esser scu prüma i'l bagn. Var desch minuts zieva *sto sü* eir Jachen, mieu hom. Intaunt ch'el fo *la barba*, *vegn* eau in chadafö e *prepar* la culazchun. Alura *tuorn* eau in stauza e'm *tir aint*. Intaunt *as dsasda* eir Romilda. Cur cha mieu hom *vain* our dal bagn, *es* ella già ch'ella *spetta* da pudair ir aint. Ella *vo aint*, *serra* la porta culla clef e *sto* cuaint per almain üna mezz'ura. Ella *ho* uossa ün amih e *vo* our'd chesa, be sch'ella *ho* l'impreschiun dad esser perfetta. Ella fo mincha damaun la duscha, *leva* e *süjainta* ils chavels cun tuotta chüra ed *as petna* ch'ella nu *glivra* pü. Alura *metta* ella *sü* il bellet e *taidla* sia musica prediletta. Intaunt *sto sü* eir Linard. El *as rabgiainta* a mort cha'l bagn es occupo, cur cha'd *es* poch aunz las och. Per furtüna fo el tuot fich a la svelta. In tschinch minuts *as leva* el, *as tira* el aint, *baiva* ün magöl lat ed *es süil* velo per ir a scoula.

14. richtig: a / c / d

falsch: b / e

15.

	EAU	TÜ	EL/ELLA	NUS	VUS	ELS/ELLAS/A
pigliar	<i>pigliess</i>	<i>pigliessast</i>	<i>pigliess</i>	<i>pigliessans</i>	<i>pigliessas</i>	<i>pigliessan</i>
ir	<i>gess</i>	<i>gessast</i>	<i>gess</i>	<i>gessans</i>	<i>gessas</i>	<i>gessan</i>
glivrar	<i>glivress</i>	<i>glivressast</i>	<i>glivress</i>	<i>glivressans</i>	<i>glivressas</i>	<i>glivressan</i>
esser	<i>füss</i>	<i>füssast</i>	<i>füss</i>	<i>füssans</i>	<i>füssas</i>	<i>füssan</i>
diriger	<i>dirigiss</i>	<i>dirigissast</i>	<i>dirigiss</i>	<i>dirigissans</i>	<i>dirigissas</i>	<i>dirigissan</i>
fer	<i>fess</i>	<i>fessast</i>	<i>fess</i>	<i>fessans</i>	<i>fessas</i>	<i>fessan</i>
guardar	<i>guardess</i>	<i>guardessast</i>	<i>guardess</i>	<i>guardessans</i>	<i>guardessas</i>	<i>guardessan</i>
vzair	<i>vzess</i>	<i>vzessast</i>	<i>vzess</i>	<i>vzessans</i>	<i>vzessas</i>	<i>vzessan</i>
cumprar	<i>cumpress</i>	<i>cumpressast</i>	<i>cumpress</i>	<i>cumpressans</i>	<i>cumpressas</i>	<i>cumpressan</i>
dir	<i>dschess</i>	<i>dschessast</i>	<i>dschess</i>	<i>dschessans</i>	<i>dschessas</i>	<i>dschessan</i>
s'allegrar	<i>m'allegress</i>	<i>t'allegressast</i>	<i>s'allegress</i>	<i>ans allegressans</i>	<i>as allegressas</i>	<i>s'allegressan</i>
vender	<i>vendess</i>	<i>vendessast</i>	<i>vendess</i>	<i>vendessans</i>	<i>vendessas</i>	<i>vendessan</i>

16. a. Her nu *vess* *eau* / *vessi* gieu temp da passer tar vus.

b. *Cumpressast* (*tü*) quista abitaziun u la *pigliessast* (*tü*) püchontsch a fit?

c. *Füssas* (*vus*) libers in sanda saira? Martina ho anniversari e nus *vessans* vöglija da fer

d. Cura ans *pudessans* (*nus*) chatter?

e. Che *fessan* els / *fessani*, scha Claudia e Göri nu *pudessan* piglier liber per güder

f. *Fessas* (*vus*) il bain da piglier piazza.

g. *Mettesast* (*tü*) a lö ils catalogs

h. *Dschessast* (*tü*) a Duri ch'el nu *dess* gnir memma tard quista saira.

Lecziun 9

1. Buna saira. Eau d'he reservo
Turtach.
Grazcha, eau d'he però ün problem. ...
Stupend. Grazcha fich.
- Cu es sieu nom, ... ?
Ch'Ella guarda, ...
Que nu fo ünguotta. ...
2. **Crusch Alva**
...
...
Haun Els già tschernieu... ?
...
Che piglian Els scu dessert?
...
- Staila**
...
Vulessas Vus cumanzer cun ... ?
...
Che vessas gugent da baiver?
...
Vessas gugent ün caffè?
3. CAPUNS / PLAIN IN PIGNA / MICLUNS / CROCANTS / TUORTA DA NUSCHS / PIZOCHELS / TATSCH / PAINCH / ARDÖFFEL / CANÖDELS / PULENTA / RIS
4. a. Che *poss* eau mner ... ?
b. Eau *prouv* il prüm *da* garder
c. ..., nu *po* ella resister.
d. La cameriera *voul* savoir
- e. Per cura *suos-ch* eau ... ?
f. Els *paun* tscherner
g. Nus *stuvains* auncha garder, scha
h. Scha que nu *vess da* funcziuner per
5. a. Eau sun *decis* da piglier
b. ... pizochels cun uzöl *brasso*.
c. pera dad esser magari *occupo*.
d. ed es uossa (*s'*)*adüseda* a fer bella vita.
e. L'inviern es il pass d'Alvra *serro*.
- f. ... Cu è'La *fatta* la salata?
g. ..., es la damaun bel e *passeda*.
h. ... Sune *reservedas* quistas plazzas?
i. ... da vias sun *fabricheadas our* bain.
6. Ch'Ella s-chüsa. Che specialiteds offra la chesa?
Nun es quel menü greiv da digerir la saira?
Pudess eau avoir auncha ün mumaint la charta? Alura am prouv eau da decider.
Schi, eau vess gugent pusto üna butiglia Traminer.
7. a. Que d'heja *enorm* gugent.
c. ... Ella *gusta bain*.
d. ... eau t'ingrazch *da cour* cha tü m'hest güdo Nus vains giodieu *ün mez muond*.
e. Ella es *bunischma*.
g. Her es sto ün di *grandius*.
- b. ... Ad haun gieu üna *squisita tschaina*.
f. Bgers tragets sun propi *üna bellezza*.
9. ... il restorant, *il quël cha* nus ... ?
... töchs mobiglia veglia *chi* resortan
... Eau d'he amis *chi* vegnan qualchosa *cha* nun haun auncha mê gieu.
• ... La gliעד *chi* vain cò menüs speciels *chi* paun gnir in dumanda e *chi* nu cuostan
... da l'eivna *chi* vain. • ... dir eir a me che *cha* sar ... e che *cha* vus vais mangio. ... haun propi mangio qualchosa *cha* nu vaivan
10. 350 grams *farina* / 150-200 grams *painch* / 1 alv *d'öv* / ½ coppina ova tevgia *saleda*
→ ... fer our culla rasaina e *la* metter sülla lastra.

300 grams *charn* püerch / 300 grams *charn* da *vde* / 1 dl *gramma* / *tshiguollas* e *peterschiglia* / *sel* e ...

→ *zapper* e *masder bain il lamger* in lat *chod, startaglier*

Metter la pasta da *charn* sülla pasta da farina Fer our il rest da la pasta da *farina* culla rasaina, fer landrouer ün vierchel per cuverner la *pasta* da *charn*. Der sü öli cul *pinè*. Lascher *couscher* i'l fuornin per 50 minuts.

11.

eau	<i>mieu</i> amih	<i>mia</i> cliainta	mieus giasts	<i>mias</i> amias
tü	<i>tieu</i> auto	<i>tia</i> valisch	<i>tieus</i> skis	tias vacanzas
el	<i>sieu</i> restaurant	sia guida	<i>sieus</i> cumpagns	<i>sias</i> gitas
ella	sieu recept	<i>sia pulenta</i>	<i>sieus</i> canödels	<i>sias</i> tuortas
nus	<i>nos</i> fax	nossa abitaziun	<i>noss viedis</i>	<i>nossas</i> cartas
vus	<i>vos</i> urari	<i>vossa</i> reservaziun	<i>voss</i> bigliets	<i>vossas</i> plazzas
els	<i>lur</i> üert	<i>lur</i> chesa	<i>lur</i> uschöls	<i>lur</i> fnestras
ellas	<i>lur</i> temp liber	<i>lur</i> professiun	<i>lur</i> interest	<i>lur</i> societeds

12. Sanda passeda suni ieu a fer üna visita a Seraina ed a *sieu* hom in *lur* chesa da vacanzas sü'l pajais. A staun lo cun *lur* figl. Seraina sto sü ... e's metta a ler *sieus* cudeschs predilets. Il zievamezdi fo'la üna spassageda cun *sieu* hom u ch'ella vo a fer üna visita a *sias* amias u a *sieus* paraints La saira giouvan Seraina e *sieu* hom suvenz a chartas cun *lur* amihs e cuntschaints. Cò e lo guardane televisiun u taildan *lur* musica prediletta.

13. a. Gian - *sia* duonna.

c. Stimos signuors, - *Lur* idea.

e. Din – cun *sieu* bap e *sia* mamma.

g. Robert e Chatrina - *lur* abitaziun.

i. *Sieu* chaun – Sar Men / cun *sieu* bublöz.

b. Martin, tü - *tieus* amihs.

d. Mieus chers – *vos* cussagl.

f. Ella, duonna Martina – *Sieu* auto.

h. Martina - *sieus* collegas.

k. Meta e Robert – *lur* auto.

14. a. L'uzöl *es* cundieu cun

c. A la fin *vain* el stüz cun *vin* alv.

e. *Sun* ils bigliets già pajos?

g. ... paun *gnir* retrattas fin

i. Quista chesa *es* renoveda bain. ...

l. ..., *vegnan* els sdasdos da

b. El *vain* bagno adüna darcho

d. ... paun *gnir* reservedas

f. In favrer e marz *vegnan* ils pass

h. ..., *es* la damaun bel

k. ... dal Grischun *vegnan* vendieus bain?

m. Quists menüs *vegnan* tschernieus fich suvenz.

15. richtig: b / c

falsch: a / d

Lecziun 10

1. **a.** *Hest già inscuntro a qualchün?*
b. Na, *auncha nu vains vis ad üngün.*
c. *Ho già scrit qualchün a's schüser?*
d. Na, *auncha nun es rivo üngün.*
2. **a.** ... *Ella nu voul vzair ad üngün.*
c. *Sgür cha qualchün ho vis tuot.*
e. *Cò nu'ns cugnuoscha üngün.*
g. *Es qualchün chi so, scha... ?*
i. ... *es cò qualchün chi't po dir, ...*
3. **a.** *Eau nu d'he auncha glivro ...*
c. *Eau nu se auncha, che ch'èau ...*
e. *La cuorsa nun ho auncha cumanzo.*
4. **a.** *A mauncha ün plat ed ün plat da schoppa, ün buchel d'ova, üna butiglia vin, il spuolvrin da paiver*
A maunchan trais serviettas, duos magöls d'ova e trais magöls da vin, duos curtels, duos furchettas, duos sduns pel dessert, trais furchettas pel dessert
5. **a.** *Eau las d'he missas sülla cumoda.*
b. *Eau al d'he vis sterzas saira.*
c. *Eau il d'he fat cumader avaunt ün'eivna.*
d. *La secretaria l'ho scritta.*
e. *Nus la vains vendida avaunt ...*
6. **a.** *Claudia. Hest tramiss las cartulinas?*
b. *Jon. Hest mno la Coca Cola?*
c. *Martina. Hest pront la pulenta?*
d. *Peider. Hest pusto ils bigliets per Londra? ...*
e. *Max. Hest implieu our ils formulers ... ?*
f. *Angelica. Hest schmancho eir a Tina?*
g. *Maria. Hest stüdgio il nouv catalog?*
7. **a.** *Las ho'la già cumpredas?*
b. *Las hest già prontas?*
c. *Las hest già tadledas?*
d. *Las ho'l già pustedas?*
e. *Ils vais già scrits?*
f. *L' ho'la già letta?*
g. *Ils haune già cumpros?*
- e.** Na, *auncha nun ho telefono üngün.*
f. *Hest già invido a qualchün?*
g. Na, *auncha nu vains discurrieu cun üngün.*
h. *Ho'la già dumando a qualchün scha'l pass saja aviert.*
- b.** ... *Ad ho telefono qualchün, ma el nun ...*
d. ... *In quista chosa nu'm po güder üngün.*
f. ... *Eau nu cugnuosch ad üngün chi'd es scu el.*
h. ... *Üngün nu so ünguotta.*
k. *Martin sumaglia a qualchün ch'èau d'he ...*
- b.** ... *Ad es già bod las ses.*
d. *Hest già vis l'exopsizium ... ?*
f. *Est già sto üna vouta in Palestina?*
- f.** *Eau ils d'he cumpros giò Chiavenna.*
g. *Eau il d'he parco be suot la staziun.*
h. *Nus als vains inscuntros aint il tren.*
i. *Curdin nun ho chatto sieus ed ils ho piglios.*
k. *Nus ils vains tramiss be avaunt quindesch dis.*
- Ma s'inclegia. Eau las d'he tramissas.*
... Eau l'he mneda.
... Eau l'he pronta.
... Eau ils d'he pustos.
... Eau ils d'he implieus our.
A'm dischplescha. Eau l'he eir schmancheda.
Ma s'inclegia. Eau il d'he stüdgio.
- Mengia nun ho auncha cumpro las liangias.*
Nu las ho'la auncha cumpredas?
Eau nu d'he auncha pront las fotografias.
Nu las hest auncha prontas?
Eau nu d'he auncha tadlo las noviteds.
Nu las hest auncha tadledas?
Teo nun ho auncha pusto las piazzas.
Nu las ho'l auncha pustedas?
Nus nu vains auncha scrit ils quints.
Nun ils vais auncha scrits?
Ella nun ho auncha let la giazetta.
Nu l'ho'la auncha letta?
Els nun haun auncha cumpro ils bigliets.

Nun ils haune auncha cumpros?

- 8. a.** Eau nu se, *cu cha l'ocha vain taglieda.* **b.** Eau nu se, *cura cha la ruotta vain fatta.*
c. ..., *cu cha quista s-chacla vain avierta.* **d.** ..., *cu cha quista calculaziun vain fatta.*
e. ..., *cura cha'l Champagner vain servieu.* **f.** ..., *inua cha quists purtrets vegnan exposts.*
g. ..., *inua cha quists faxs vegnan cumpros.*

9. richtig: b / d / e

falsch: a / c

- 11. a.** ... piglier *qualchosa* sün terrassa? **b.** Ad es sto cò *qualchün*
c. ... nu d'heja vis ad *üngün* cuntschaint. **d.** A nun ho auncha telefono *üngün*.
e. Mic nu so propi *ünguotta*; el nu po dir *ünguotta* ad *üngün*.
f. A nun es *üngün* dubi. *Qualchün* ho vis *qualchosa*. Ma *üngün* nu voul dir *ünguotta*.

- 12. a.** Il prüm *vegnan missas* tuot las 108 plattinas sün maisa.
b. Il Rummy po *gnir giuvo* da duos, trais u quatter persunas.
c. Crajast tü cha *vegnan druvos* tuot ils gös da la collecziun da Teo?
d. Savais vus, cu cha la sosa da spaghets *vain fatta*?
e. Per l'amur da Dieu! Pensast cha *vain bavieu* tuot quist Champagner?
f. Quauntas liangias crajast cha *vegnan mangedas*?
g. Quistas tuortas *vegnan vendidas* bain.

- 13. a.** La sosa nu *vain fatta* cun bger aschaid. **b.** Quists cudeschs paun *gnir cumpros* al kiosc.
c. ... paun *gnir dedas* inavous. **d.** Ils pneus da nos auto stöglan *gnir müdos*.
e. ... stöglan *gnir lettas* bain. **f.** Quista roba greiva *vain tramissa* il meglider
g. ... nu paun *gnir retrats* dapertuot.

- 14.** ... Tü nun *hest da't* fer pissers ... ün trafic da *nu gnir our d'ün fat*.
Tü nun *hest neir* da t'*impacher* pervi da las cumpras. Eau *d'he* già *pissero* per tuot. Eau sun sto in üna butia, inua cha'eau sun *sto fich bain servieu*. ...

- 15.** 1. *pissero* / 2. *liangias* / 3. *vin* / 4. *metter* / 5. *butiglias* / 6. *laver* / 7. *verdüra* / 8. *fat* / 9. *alv* / 10. *Silvester* / 11. *Bümaun*